

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksik number 15 senti

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR

JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. PULLERTS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsooni juhataja J. Janusson

Sektsooni nõukogu esimees A. Meerits

Põllumajandussektsooni juhataja J. Kurkus

Sektsooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp

Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 24/25

Tallinn, 16. juunil 1936

II aastakäik

SISU:

Lhk.

PÕLLUMAJANDUS	
✓ Põllutööliste saadavus	458
Tänavune teraviljade külvisse turg	460
TOOSTUS JA KAUBANDUS	
Väliskaubandus mais 1936	461
Liimi- ja kondijahutõustus Eestis	464
Raudtee tegevus ja tulud aprillis	467
Lühiuudiseid	467
LAEVANDUS	
Tallinna sadam 6.—18. VI 1936	468
HINNAD	
Tähtsamad hinnad ja noteeringud	469
PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD	
Põllumajanduslik väljavedu	470
Võiturg	470
Junstuturg	470
Peekoniturg	471
Tapaloomade- ja lihaturg	471
Kanamunaturg	471
Piimaturg	472
Teraviljaturg	473
Kartuliturg	474
Aedviljaturg	474
Kalaturg	474

VALISMAA MAJANDUSTEATMEID

Uudiseid Läti ja Leedu majanduspoliitika ja seadusandluse alalt 475

INFORMATSIOONI OSA

Eesti Panga nädalaaruanne 478

VALISMINISTEERIUMI VALISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

Põllupinna suurus Soomes 479
 Soome karjakaasvatus 479
 Soome-P.-Am. Ühendriikide kaubandusleping 479
 Taani väliskaubandus aprillis ja 1936. a esimesel neljal kuul 480
 NSVL-u väliskaubandus 481
 Eesti väliskaubanduse bilanss 481

CONTENTS:

Page

AGRICULTURE	
Agricultural Labour Supply	458
This Year's Grain Seed Market	460
INDUSTRY AND TRADE	
Foreign Trade in May, 1936	461
Glue and Bone-Meal Industry in Estonia	464
Activity and Revenue of Railways in April	467
Sundry Information	467
SHIPPING	
Tallinn Harbour in 6.—13. VI, 1936	468
PRICES	
Prices and Quotations	469
AGRICULTURAL MARKETS	
Exports of Agricultural Products	470
Butter Market	470
Cheese Market	470
Bacon Market	471
Cattle and Meat Market	471
Egg Market	471
Milk Market	472
Grain Market	473
Potato Market	474
Vegetable Market	474
Fish Market	474
FOREIGN COUNTRIES	
Economic Policy and Laws in Latvia a. Lithuania	475
INFORMATION PART	
Eesti Pank (Bank of Estonia)—Weekly Return	478
FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION	
Total Area under Fieldland in Finland	479
Cattle Farming in Finland	479
Finnish-American Trade Agreement	479
Denmark's Foreign Trade during First 4 Months of 1936	480
U.S.S.R. Foreign Trade	481
Estonian Trade Balance	481

Järgmine Majandusteade nr. ilmub Võidupüha tõttu 30. juunil.

Pr. R. Kruusimägi
 G.M. ENK + K. K. K.
 Reamtrükk

PÖLLUMAJANDUS

PÖLLUTÖÖLISTE SAADAVUS. — AGRICULTURAL LABOUR SUPPLY.

Riigi Statistika Keskbüroo korrespondendid teatasid käesoleval kevadel suuremast põllutööliste puudusest kui kunagi varem viimase 10. a. jooksul. Paljud korrespondendid lisaks teadaandele iseloomustasid kaas-kirjades põllutööliste saamise võimalusi, osu-tades ka põhjustele, mis tingivad põl-lutööliste puudust. Põllutööliste puudus on meie põllumajanduses kujunenud kroonili-seks. Ka kriisiaastail, mil tööjõupakkumine hinnatööstöörtsidel oli suur, oli teateid üksikuis-t kohist põllutööliste puuduse kohta. Kriisi lahenedes tööpuudus ja linnade tööstöörtsid tüh-jenesid tööjõupakkujast. Tööjõupakkumise vähenemise tagajärjel linnade tööstöörtsidel hakkas aga tööjõupakkujaid siirduma maalt jär-jest enam linna. Tööstuse elavnemisega hakkasid töusma ka palgad. Tööjõumahu suurenemisega tööstuses ja ehitusaladel linna-des hakkas aga suurenema töölise puudus maal, kuna maa on meil peamiselt elava töö-jõu allikaks, kust linn ammutab juurde jär-je-kindlalt uut inimtööjõudu. Et linnas oleksid tööpalgad kõrgemad kui maal, seda ei saa alati väita, kuna maal moodustab paik ainult selle osa linnatöölise palgast, mis jääb jä-rele äraelamisest. Äraelamise saab põllutö-öline peale palga tööandja poolt, seepärast võib palga nimesväärtus olla tunduvalt väik-sem tööstustöölise palgast, kuid töölise reaal-teenistus võib olla suurem mitmegei tööstus-liigi töölise teenistusest.

Peamiseks linnavalgumise põhjuseks on maatöölisele linnamugavused, ja normitud tööaeg jätab töölisele palju vaba aega, mis on kõrgesti hinnatav töölise poolt.

Ka heidetakse ette viletsaid korteriolusid maal. Teataval määral on maakorteriolud töesti süüdi töölise linnavalgumisel, kuid seda ei saa pidada tähtsamaks põhjuseks. Korrespondendid teatavad tühjaltseisvaist töölistmajast maal. Töölistmajade ehitamiseks puudub aga väiketalundel võimalus, kuna ehituskulud lähevad suuriks ja ehitis ei suuda end renditada. Pealegi on tühjaltseis-ivad töölistmajad naabreile hirmuks. Mugav töölistelamu ilma ümbruskonnas puuduvate linnamõnususita ei suuda kõhta nooremaid perekonnanimesi jääma maatööliseks. Ehi-

tustegevuse arendamisega linnades on üüri-hinnad soodsad, eriti väiksemis linnades ja tööline eelistab seetõttu pidada linnakorterit ja teenida ajutiselt maal päevilise, kuulise või suvilisena. Üks Valgamaa korrespondent tea-tab, et sealsetes linnades on tööliskortereid saada 1—3 kr. kuus. Loomulik, et säärase üürihindade juures tööline ei kavatsegi viia oma perekonda maale. Teenides segapalgalise suvilisena saab tööline juba hädavajalict ära-elamist ja võib veeta talve juhuslike töödega.

Ka tuuakse ette põllutööliste puuduse tek-itajana maareformi. Maareform rahuldab küll maatahtjaid, kuid sidus palju endisi põllutöölisi oma majapidamisega nõnda, et nad praegu enam ei tööta palgalisena.

Põllutööliste saadavus.

Agricultural Labour Supply (Correspondents' Report).

	Aastatöölisi Permanent Labour			Süüatöölisi Seasonal Labour			Karjaseid Shepherds		
	Küllaldaselt Sufficiently	Tarviduse järgi According to Need	Puudulikult Scantily	Küllaldaselt Sufficiently	Tarviduse järgi According to Need	Puudulikult Scantily	Küllaldaselt Sufficiently	Tarviduse järgi According to Need	Puudulikult Scantily
1936. a.									
Viru	4	88	60	4	31	65	12	51	37
Järva	5	25	70	4	28	73	9	47	44
Harju	3	39	58	3	32	65	6	49	45
Lääne	9	24	87	8	30	62	10	42	48
Saare	12	53	35	8	46	46	15	56	29
Pärnu	7	33	60	8	37	55	9	40	51
Viljandi	8	26	66	7	41	52	8	45	47
Tartu	8	26	66	8	33	59	8	32	60
Valga	2	16	82	5	29	66	2	32	66
Võru	5	28	67	0	35	59	13	45	42
Peiseri	41	41	18	48	85	17	48	80	22
Kokku	7	39	63	7	34	59	10	43	47
1935	10	36	54	11	39	60	16	42	42
1934	21	51	28	23	52	25	27	45	28
1933	39	41	20	45	43	12	42	39	19
1932	42	41	17	47	41	12	45	38	17
1931	82	49	19	39	49	12	39	47	14
1930	32	49	19	38	50	12	33	47	15
1929	27	48	25	32	53	15	33	48	19
1928	24	45	28	28	55	17	29	50	21
1927	25	49	26	35	52	13	33	44	23

Põllutööliste saamisvõimalused olid lahe-daimad 1932. a. Sealt peale halvenes seisund põllumehe seisukohalt jär-jest. 1932. a. teatas 41,4% korrespondentidest, et aastatöölisi on saada küllaldaselt ja 17,2% teatas aastatö-ö-

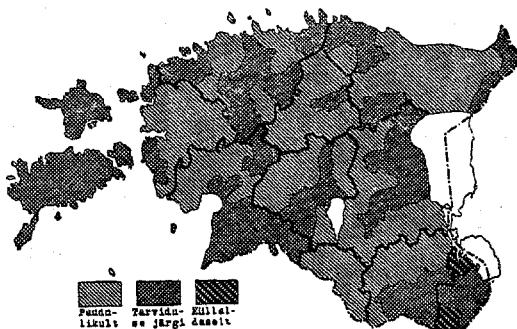
histe puudusest. Sealt peale vähenes aastatöölise saadavus aasta-aastalt järjekindlalt ja 1936. a. teatas ainult 7,0% korrespondentidest aastatöölise küllaldasest saadavusest, kuna 62,6% teatas aastatöölise puudulikust saadavusest. Sama oli seisund ka suvetöölisega. (Suvetöölisi oli 1932. a. saada küllaldaselt 46,9% antud juhtudest ja puudulikult 12,4%. Sealt peale aga vähenesid suvetöölise saamismõimalused järjest ja 1936. a. teatas ainult 7,3% korrespondentidest suvetöölise küllaldasest ja 58,5% puudulikust saadavusest. Ka karjaste saamistingimused on liikunud rööbiti põllutöölise omaga. 1932. a. teatas 44,6% korrespondentidest karjaste küllaldasest ja 17,0% puudulikust saadavusest, kuna 1936. a. teatas karjaste küllaldasest saadavusest ainult 10,2% korrespondentidest ja 47,3% karjaste puudulikust saadavusest. Põllutöölise saadavuse ja mittesaadavuse liiguvad kõigi töölislühike juures ühtlaselt.

Jälginud põllutöölise saadavust territoriaalselt võib leida piirkondi, kus põllutöölise saamismõimalused on hõlpsamad ja viletsamad. Aasta- kui ka suvetöölisi ja karjaseid oli saada küllaldaselt Petserimaal. Petserimaa korrespondentidest teatas 41%, et aastatöölisi on saada küllaldaselt, 48% — et suvetöölisi ja karjaseid on saada küllaldaselt. Säärast suurt küllaldase põllutöölise saadavusprotsenti ei näe me üheski teises maas. Petserimaa oma tiheda rahvastikuga on tuntud suurema tööjõu pakkujana üle kogu riigi ja Petserimaalt valgub ka põllutöölisi lähemasse ning kaugemasse riiginurkadesse. Lahedamad olid töölissaamise võimalused ka Saaremaal, kuid seal teatas aastatöölise küllaldasest saadavusest ainult 12% korrespondentidest, suvetöölise küllaldasest saadavusest 8% ja karjaste küllaldasest saadavusest 15%.

Jälginud üksikute töölislühike järgi nende saadavust territoriaalselt selgub, et aastatöölisi oli saada küllaldaselt ja tarviduse jä-

Aastatöölise saadavus.

Permanent Labour Supply.

rele kogu Petserimaal, kuna samas tundi neist Võru- ja Valgamaal suurt puudust. Valgamaal teatas 82% korrespondentidest aastatöölise puudulikust saadavusest ja Võrumaal 67%. Teine aastatöölise puudulik saadavuse võib võtta oma alla suure osa Läänemaast väiksema osa Pärnu- ja Viljandimaast ning suundub üle Järvamaa Virumaale. Virumaal oli aastatöölise puudulik saadavus silmapaistev kaevanduste piirkonnas ja selle ümbruses. Jälginud suvetöölise saamismõimalusi territoriaalselt ei paista silma suuremaid piirkondi ühtlase saamismõimalusega, nagu aastatöölise juures. Suvetöölise saamismõimalusis peegeldub kirjum piit. Siin vahelduvad puuduliku ja tarviduse järele saadavuse piirkonnad üksteisega kitsamas ulatuses.

Karjaste saamismõimalused on veelgi mitmekesisemad, siin vahelduvad küllaldase tarviduse järele ja puuduliku saadavuse võimalused üle kogu riigi segamini. Ainult Petseri- ja Saaremaal võib märgata pisut laiemaid ühtlasi piirkondi, kust korrespondendid teatavad karjaste küllaldasest ja tarviduse järele saadavusest.

Koos põllutöölise saadavuse vähenemisega tõusid ka palgad põllumajanduses, kuid sest edaspidi.

TÄNAVUNE TERAVILJADE KÜLVISE TURG.

THIS YEAR'S GRAIN SEED MARKET.

A. Ratt.

Möödunud aasta ebasoodsa ilmastiku tõttu kannatasid kõik teraviljad koristus- ja peksuaegsete pidevate vihmade all niivõrd, et nende kvaliteet halvenes tunduvalt. Eriti langes külviseemnena tarvitataivate teraviljade idanevus, mistõttu suur osa põllupidajaid oli sunnitud endale muretsema kevadel külviseemet mujalt. Et kaera ja odra juures ei jätkunud kodumaisist tagavarust, andis Vab. Val. loa importida välismaalt tollita 2 000 tn kaeru ja 2 s. tolliga kg-lt 1 300 tn otre. Sellekohaste lepingute alusel ositasid Põllutööstus- ja sisseveokoguse nelja firma vahel, kusjuures firmad kohustusid ostma kokku kodumaalt külvikskõlblikke kaeru 25% sisseveokogusest ja otre 12%. Kui firmad ei ostnud ettenähtud kogust kokku kodumaalt, pidid nad maksma tollituludena tagasi riigile lubatud vahekorra enamimporditud iga kv. kaerelt 40 snt ja iga kv. otradelt 54 snt. Kodumaalt kokkuostetavate kaerte eest kohustusid firmad maksma 12 snt kg ja otrade eest 15 snt kg. Spekulatsioon ja hindade üleskrüvimise vältimiseks kohustusid firmad müüma kaera franko Tallinn 11,5 snt kg ja otre 14 snt kg, kusjuures firmad võtsid endile ka vastutuse, et hind kuskil ei tõuseks põllupidajale müües üle 12 snt kaera kg ja 14,5 snt odra kg. Vastasel korral langeb kogu sisseveetud vilja tolli alla.

Seemnete hinna suhtes ei ole kuulda, et hind tõusnuks üle kindlaksmääratud hinna. Hinna suhtes toimus tänavuaastane teraviljakülvise müük täiesti rahuldavalt ja hindade üleskrüvimist ei olnud märgata, kuigi vahepeal tekkis mõnel pool puudus külviseemnete järele ja tuli lasta turule Kaitseministeeriumi kaera.

Kodumaalt kokkuostetava vilja normi ei ole suutnud firmad osta täielikult täis. Kaks firmat ostis kokku umbes 75% ettenähtud normist, kuna kaks ei ostnud peagu üldse kokku. Üldse ostis kõik neli firmat kokku vastavalt sisseveole vajalikust normist kaeru 34% ja otri 50,7%. Puuduvalt osalt tuleb firmadel maksta lepingu kohaselt tollituludesse vaheraha ülenormi imporditud iga kv.

viljalt, nagu see on nähtud ette. Kodumaise teravilja külviseemne kokkuostud toimusid peamiselt Tartu-, Viljandi- ja Valgamaalt, väiksemal määral ka Pärnu-, Võru- ja Järva- maalt. P.-Eestist osteti kokku õige vähe, sest seal oli viljast puudus ning müük toimus just sinna.

Välismaalt sisseveetavast odrast oli 1 200 tn Poola päritoluga tavaline turukaup. Külviväärtuselt olid need odrad täiesti head — idanevus 95—97%, puhtus umbes 97%. Ainult üks taani päritoluga 100 tn odrapartii osutus nõrgema idanevusega, kui seda nõuavad meie määrused sisseveetavalt viljalt, mistõttu külviväärtus osutus 6,4% alla nõutud normi.

Sisseveetud kaerast oli 1 400 tn Poola päritoluga ja 600 tn Taani päritoluga, kõik tavalised turukaupad. Taani kaerad olid külviväärtuselt üldiselt vastavad meie normidele. Poola kaertest osutus aga 850 tn madala puhtuse tõttu nõutud normist madalamaks külviväärtuselt 8—13,4% võrra. Poola kaerte madalat puhtust põhjustasid peamiselt suur tühjade sõkalde sisaldus ja rootsi kärkse viigastused, mistõttu kaerateris piimküpsusel vigastades, sõkaldades mädanes või jäi niivõrd kiduraks, et tema füsioloogilised protsessid katkesid ja algasid aine lagunemised mitmesuguste parasiithaiguste mõjul.

Kuigi mainitud kaerapartiid osutusid külviväärtuselt nõrgemaiks meie nõutud normidest ja firmad ei suutnud täita täielikult lepingu tingimusi, sest sisseveetav vilja pidi vastama seemnemüügi määruste normidele, võib öelda, et see kaer külviseena oli külviväärtuselt veel täiesti vastuvõetav. Võrreldes meie tänavuse kodumaise tavalise kaeraga ületas ka kõige nõrgema sisseveetava kaera külviväärtus kodumaise kaera umbes 10% võrra. Sellega on ka seletatav, et nõudmine välisvilja järele oli nii elav ja kõik sisseveetav teravili läks külviks, vaatamata, et nõrgema kvaliteediga vilja müügil firmad ei andnud garantiid külviväärtuse suhtes ja vilja müüdi seemnevilja nimetuseta. Ometi on teada, et ka säärane vilja

läks seemneks, sest nõudmine oli suur ja sisseveetud kaerakoguseist ei jätkunud tarbe rahuldamiseks. Eriti suur oli nõudmine välisvilja suhtes, mis oma parema väljanägemise tõttu, võrreldes kodumaisega, meelitas ligi ostjaid. Seetõttu jäi isegi mõnedel firmadel järele kodumaalt kokkuostetud vilja ja ei saadud müüa kõiki tagavaru. Suur nõudmine kaera järele tegi vajalikuks lasta turule Kaitseministeeriumi tagavaru. Et neist umbes 1 200 tn olid 1934. a., mis oma kõrge külviväärtuse tõttu (idanevus 96%) olid külviks täiesti kõlblikud ja isegi paremad välismaisist kaertest, oli nõudmine nendele õige elav ning lõpuks oldi sunnitud lahkma veel müügile ka 1935. a. tagavaru. Viimaste külviväärtus oli muidugi nõrgem, kuid tänavu-aastase külvi kohta küllalt rahuldav.

Tänavune suiteraviljade külvise turuvaba kogus tn.

This Year's Quantity of Summer Grain Seed Available for Marketing (tns).

	oder Barley	kaer Oats	suvinisu Summer Wheat
vestud sisse	1 800	2 050	—
kaitseminist. tagavarust . . .	—	1 800	—
ostetud kokku lepingu alusel	80	170	—
ostetud kokku müüdu	100	100	20
puhtasordilised	60	70	100
Kokku: 1 540	4 190	120	

Arvestades puhtasordilist teraviljade külvise tagavaru, mis olid umbes nisul 100 tn, odral 60 tn ja kaeral 70 tn ning kohalikkude äride poolt kokkuostetud hariliku vilja tagavaru, mis võisid minna külviks, võib arvata kogu tänavuse suve teraviljade külvise turuvaba kogust ümmarguselt 5 800—5 900 tn-le.

Need turuvabad suiteraviljade tagavarad

läksid müügile peamiselt P.-Eestisse. Nii müüdi keskmiselt imporditud viljast %-des:

	kaer	oder
Harjumaale	30	35
Virumaale	25	25
Järvamaale	30	25
Läänemaale	5	10
Tartumaale ja mujale	10	5

Võib arvata, et kodumaise tavalise külvise tagavarade müük toimus peamiselt samusse rajoonesse, ainult puhtasordiste külviste müügil võib oletada ülemaalist minekut. Seega jäi ka tänavu, vaatamata läinud aasta vihma ülemaalisile kahjudele, L.-Eesti meie teravilja-aidaks nagu varemgi. Ning võib arvata, et suurt teraviljakülvise tarvidust Põhja-Eestis põhjustas tänavu kevadel mitte ükski sügisene ja hilissuve pikk sadu, vaid ka suurel määral läinud kevadel valitsenud pikaldane põud suiteraviljade võrsumisel ja enne loomist, mis vähendas saake ja põllumehe teraviljatagavarad jäid seega üldiselt väiksiks. Et soodsate karjasaaduste hindade tõttu ei tahetud asuda karja vähendamisele, pidid täitma söödatarvet ka seemneviljatagavarad. Nii ei saa öieti teraviljakülvise küsimusest ega tänavusest tarvitusest rääkides mõelduda söödaviljast, sest tegelikult tuleb talus sageli kõik viil samast salvest.

Üldiselt on teraviljakülvise küsimus lahenenud rahuldavalt, kõik nõuded on enamvähem rahuldatud ja vaevalt võis mõni põld külvise puuduse tõttu jääda seemendamata, kuigi seda vahepeal kardeti. Jääb oodata vaid neid tulemusi, et näha, kuidas ka põllud näevad välja hiljem sisseveetud ja kodumaiste külviste tarvitamisel.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

VÄLISKAUBANDUS MAIS 1936. a. — FOREIGN TRADE IN MAY, 1936.

Väliskaubanduse areng näitab tänavu käibe tõusu, kusjuures bilansi seisukohalt on olukord võrreldes mullusega tunduvalt muutunud, kuna sissevedu ületab väljaveo, peamiselt põhjusel, et industrialiseerumisprotsess majanduses püsib endiselt aktiivsena.

Võrreldes väliskaubanduse andmestilkku mais l. a. sama kuu andmetega, näeme kõigepealt 1,5 milj. kr-le (11,8%) ulatuvat käibe tõusu, mis toimus peamiselt sisseveo arvel. Sissevedu paisus 1,4 milj. kr. (23,5%) ja väljaveodu 0,1 milj. kr. (0,8%) ning

bilans kujunes 1,0 milj. kr. võrra passiivseks 1. a. 0,4 milj. kr. aktiivse bilansi vastu.

Väljavedu — Exports.

Väljaveetud kaupade koostises olulisemate rühmade järgi näeme võrreldes 1. a. maiga muutusi kõikides rühmades — eriti aga elusloomade juures, kuna viimaste eksport paisus väärtuselt 2-kordseks. Ka toit- ja maitseainete väljavedu suurenes 22,2% võrra, kuna toor ja poolvalmisainete müük välisurgudele kahanes 7,7% ja valmissaadusil 21,1% võrra.

Väliskaubanduse käive mais 1935—36. a.

Turnover of May Foreign Trade 1935—36

	Mai		1. I — 31. V		1935 — 31. V 1936 % 100
	1936	1935	1936	1935	
	1000 kr. — in 1000 kr.				
Väljavedu — Exports	6 548	6 489	30 061	27 948	+7,6
Sissevedu — Imports	7 569	6 131	33 002	26 140	+28,3
Käive — Turnover	14 112	12 619	63 063	54 083	+16,6
Väljavedu ±					
Exports ±	-1026	+357	-2941	+1808	
	1000 tn. — in 1000 tons.				
Väljavedu — Exports	45	41	189	145	- 4,1
Sissevedu — Imports	30	26	132	99	+33,3
Käive — Turnover	75	67	271	244	+11,1

Toit- ja maitseainete rühmas kasvab peagu kõikide olulisemate ainete väljavedu, arvatud välja vaid või, mille eksport tõmbus pisut tagasi. Eriti hoogsat tõusu näitas liha ja lihakauba väljavedu, ületades 1. a. mai ekspordi koguselt enam kui 2-kordselt ja väärtuselt soodsamate hindade tõttu ligi 3-kordselt. Kõige enam kasvas lihakonservide väljavedu. Ka peekoniekspordit ületas 1. a. mai arvud 2½-kordselt. Lambalihamüük välisurgudele suurenes koguselt 8,3% ja väärtuselt tunduvalt soodsamate hindade tõttu 63,6% võrra. Vaatamata sellele, et loomalihaeksport jäi koguselt endiseks, paisus müügist saadud rahasumma 23,1% võrra. Ka kartulite väljavedu näitas hoogsat tõusu, ületades väärtuselt 1. a. mai arvud 2-kordselt. Rukist eksporditi k. a. mais 800 tn. 98 tuh. kr. väärtuses, kuna 1. a. samal kuul rukki väljavedu ei olnud. Ainult võimtlük välisurgudele kahanes koguselt 177 tn (19,6%) ja väärtuselt 137 tuh. kr. (12,8%) võrra.

Toor- ja poolvalmisainete rühma olulisemast aimest näitas tõusu ainult tselluloosi, toornahkade ja bensiini väljavedu,

kuna kõikide teiste eksport osutas tagasiminekut. Võrreldes 1. a. mai andmetega kahanes metsamaterjali väljavedu väärtuselt enam kui 1/3 võrra, peagu sama võrra langes ka linaeksport, kuna põlevkiviõlimüügist välisurgudele saadi poole vähem kui mullu samal kuul, kuna linaekspordi langusest tekkinud puudu jääb kaeti tselluloosi suurenenud välja veoga.

Edasi tuleks nimetada veel toornahkade ekspordit, mis ületas 1. a. mai arvud 31,1% võrra ja bensiini väljavedu ligi 3-kordselt.

Valmissaaduste väljavedu kahanes peamiselt ajalehe- ja trükipaberi ning tekstiiltööstussaaduste (peale jämeda linase riide) langenud ekspordit tõttu. Ajalehe- ja trükipaberi väljavedu ilmutas tänava pidevalt kerget kahanemistendentsi, süvenedes mais veelgi — ulatudes vaid 2/3-le 1. a. mai arvust. Tekstiiltööstussaadusist langes džuu triide ja -kottide väljavedu 53,2% ja puuvillase lõnga ja niidi ning puuvillase riide väljavedu ca 25% võrra, kuna jämeda linase riide ja tahvelklaasi müük välisurgudele osutas tõusu — esimene 37,5% ja teine 60,5% võrra. Peale selle ulatus tsemendi eksport k. a. mais 160 tn-le, kuna 1. a. samal kuul tsemendi väljavedu ei olnud.

Elusloomade eksport arenes tänava õige soodsalt, ületades 1. a. 5 kuu arvud 11-kordselt. Mais saadi elusloomade müügist välisurgudele 2-kordselt enam kui mullu samal kuul — peamiselt suurenenud sigade ekspordit tõttu. Ka hobuste väljavedu ületas 1. a. arvud enam kui 5-kordselt.

Sissevedu — Imports.

Sisseveos esines tõus peagu kõikides olulisemates rühmades, arvatud välja vaid toor- ja poolvalmisainete rühm, mille import tõmbus tagasi. Suhteliselt paisus kõige enam toit- ja maitseainete sissevedu, kuna absoluut-arvudes kuulus suurim juurdekasv valmissaadustele. Võrreldes 1. a. mai andmetega paisus toit- ja maitseainete sissevedu 2½-kordseks ja valmissaaduste 31,0%, kuna toor- ja poolvalmisainete import kahanes 16,9% võrra.

Jälginud valmissaaduste rühma kuuluva 14 allrühma muutusi väärtuselt, näeme, et sissevedu näitas tõusu kõikides rühmades (peale pudukauba). Kõige enam pai-

Sisse- ja väljaveo tähtsamad alued. — Principal Commodities of Foreign Trade

	Mai — Mat				1./1—31./V			
	ton.		1000 kr.		ton.		1000 kr.	
	1936	1935	1936	1935	1936	1935	1936	1935
VALJAVEDU — EXPORTS.								
	Üldse: — Total:							
I. Elusloomad (arv) — <i>Animals, living (number)</i>	4 053	2 858	351	176	24 003	2 941	2 264	200
II. Toit- ja maitseained, joogid — <i>Food Products, Stim. Bever.</i>	6 309	4 978	2 345	1 919	23 690	18 916	8 667	7 945
Sellest: — <i>thereof:</i>								
Teravili — <i>Corn</i>	800	1	98	0	7 000	4 878	718	544
Kartul — <i>Potatoes</i>	8 148	2 491	159	79	8 520	4 499	464	160
Või — <i>Butter</i>	724	901	936	1 073	2 691	3 070	3 784	4 131
Munad — <i>Eggs</i>	9 033	8 888	359	314	9 508	12 049	379	412
1000 tk. ton.	534	533	—	—	562	723	—	—
Liha ja lihakaup — <i>Meat and Meat Products</i>	459	222	523	185	2 514	1 818	2 522	1 583
III. Toor- ja poolv.-ain. — <i>Raw a. Semi-Manufact. Materials</i>	35 477	33 331	2 623	2 842	98 619	110 102	12 116	12 634
Sellest: — <i>thereof:</i>								
Toornahad — <i>Hides undressed</i>	142	110	243	176	279	219	489	345
Metsamaterjal — <i>Timber Materials</i>	17 219	20 965	663	949	33 299	43 800	1 475	2 428
Tselluloos — <i>Cellulose</i>	7 847	4 561	848	524	27 175	32 868	2 972	3 803
Lina ja -takud — <i>Flax and Tow</i>	563	738	525	375	5 034	3 586	5 161	4 181
Bensiin — <i>Benzene</i>	164	43	39	14	1 525	580	441	200
Põlevkiviõli — <i>Shale-Oil</i>	536	1 349	34	61	4 498	6 326	209	280
Kunstaarv — <i>Artificial Horn</i>	40	44	88	98	248	234	557	525
IV. Valmisraadused — <i>Manufactured Articles</i>	3 061	2 882	1 224	1 551	16 546	15 484	7 014	7 100
Sellest: — <i>thereof:</i>								
Vineer ja -toolipõhjad — <i>Plywood and Chair-backs</i>	1 303	1 220	285	299	8 051	7 504	1 062	1 555
Ajalehe- ja trikupaber — <i>News- a. other Printing Paper</i>	411	639	82	121	2 671	3 113	511	571
Puuv. lõng ja -niit — <i>Woolen Yarn and Thread</i>	78	101	192	268	313	441	780	1 207
Puuv. riie — <i>Cotton Piece Goods</i>	71	75	257	339	480	383	1 670	1 453
Linane riie järe — <i>Linen, coarse</i>	27	19	55	40	166	135	337	231
Džuttriie ja -kotid — <i>Jute Cloth and Sacks</i>	67	131	37	79	378	639	216	409
Tsement — <i>Cement</i>	180	—	7	—	530	270	24	12
Tahvelklaas — <i>Sheet Glass</i>	461	255	60	43	2 254	1 245	352	224
V. Kallismetallid ja -kivid — <i>Precious Metals and Stones</i>	—	—	—	—	—	0	—	4
SISSEVEDU — IMPORTS.								
	Üldse: — Total:							
I. Elusloomad (arv) — <i>Animals, living (number)</i>	33	13	10	0	161	30	37	18
II. Toit- ja maitseained, joogid — <i>Food Products, Stim. Bever.</i>	9 344	4 193	1 012	373	35 937	17 929	3 878	1 732
Sellest: — <i>thereof:</i>								
Haeringad — <i>Herrings</i>	83	98	13	10	974	625	152	74
Sool — <i>Salt</i>	2 111	1 792	41	34	10 335	7 396	155	143
Suhkur — <i>Sugar</i>	1 917	1 935	242	225	9 170	8 393	1 477	895
III. Toor- ja poolv.-ain. — <i>Raw a. Semi-Manufact. Materials</i>	11 837	15 576	1 740	2 095	68 474	62 195	9 663	9 044
Sellest: — <i>thereof:</i>								
Toortubak — <i>Tobacco unmanufact.</i>	68	61	101	109	279	215	440	371
Toornahad — <i>Hides undressed</i>	135	121	142	105	730	649	798	554
Džut — <i>Jute</i>	71	140	21	32	738	1 102	236	262
Puuvill — <i>Cotton</i>	387	446	462	555	2 356	2 261	2 835	2 984
Vill — <i>Wool</i>	25	34	66	102	153	161	473	480
Kivistisi ja koks — <i>Coal and Coke</i>	3 025	3 091	72	54	22 852	18 774	376	317
Petroleum — <i>Petroleum</i>	747	770	43	43	5 155	4 988	326	233
Bensiin — <i>Benzene</i>	374	503	30	42	2 529	1 813	254	154
Väetised — <i>Fertilizers</i>	3 091	4 222	219	231	19 144	19 633	1 184	1 195
Vävel puhastam. — <i>Sulphur unpurified</i>	—	3 207	—	233	3 683	3 207	309	233
IV. Valmisraadused — <i>Manufactured Articles</i>	8 772	5 949	4 796	3 660	27 963	19 190	19 337	15 307
Sellest: — <i>thereof:</i>								
Puuv. riie — <i>Cotton Piece Goods</i>	6	7	57	79	52	82	561	1 144
Villane lõng ja -niit — <i>Woolen Yarn and Thread</i>	24	13	175	109	131	100	995	734
Kunstsidi lõng ja -niit — <i>Rayon Yarn and Thread</i>	13	24	73	140	106	103	560	612
Raud ja teras — <i>Iron and Steel</i>	3 777	2 839	574	456	12 508	8 655	1 985	1 372
Kummi ja k. kaup — <i>Rubber and Rubber Goods</i>	64	50	161	131	221	191	651	559
V. Kallismetallid ja -kivid — <i>Precious Metals and Stones</i>	0	0	11	3	1	0	87	39

sus puutööstussaaduste, siis paberitööstussaaduste, metallide, põllutööstusmasinate ja riistade, jõe- ja tööstusmasinate ning transportvahendite sissevedu. Võrreldes l. a. mai andmetega suurenes puutööstussaaduste sissevedu (väärtuselt) 6-kordseks — peamiselt tublisti suurenenud võitumini külje- ja põhjalaudade ning liimimata vineeri impordi tõttu. Paberitööstussaaduste sissevedu kasvas 64,6%, metallide 33,3%, põllutööstusmasinate ja riistade 67,6%, jõe- ja tööstusmasinate 28,7% ning transportvahendite sissevedu 27,8% võrra.

Toor- ja poolvalmisainete rühmas paisus ainult toornahkade, kivisöe ja koks, petrooleumi ning bensiini sissevedu, kuna toortubaka, džuu, puuvilla, villa, väetiste ja puhastamata väevli sissevedu näitas tagasiminekut. Võrreldes l. a. mai andmetega paisus väärtuselt toornahkade sissevedu 35,2%, kivisöe ja koks 33,3% ning bensiini sissevedu ligi 2-kordseks, kuna puuvillaimport langes 16,8%, villa 15,7%, džuu 34,4% ja puhastamata väevli sissevedu nullini.

Loomasöödast imporditi peamiselt soojatangu ja loomalupeja — esimest 150 tn, teist 20 tn. Suhkru ja heeringate sissevedu jäi üldjoontes endiseks, kuna soolaimport osutas väikest tõusu.

Tähtsamate välisriikidega tõusis kaubavahetus k. a. mais (võrreldes l. a. sama kuu andmetega): Saksa, Prantsuse, Rootsi, Soome, NSVL-u ja Poolaga, kuna kahanes: Briti P.-Am. Ühendriikide, Läti, Norra ja Leeduga. Nimetatud riikidega oli meil k. a. mais

kaubavahetuse bilanss aktiivne: Britiga + 1,2 milj. kr., Soomega + 213 tuh. kr., Norraga + 54 tuh. kr., Prantsusega + 42 tuh. kr. ja Leeduga + 7 tuh. kr., kuna passiivne oli: Saksaga — 1,0 milj. kr., Rootsiaga — 390 tuh. kr., P.-Am. Ühendriikidega — 308 tuh. krooni, NSVL-ga — 190 tuh. kr., Lätiga — 89 tuh. kr. ja Poolaga — 8 tuh. kr. Kõrvutanud k. a. mai andmeid l. a. sama ajavahemiku andmetega, näeme aktiivsuse tõusu: Prantsusega ja kahanemist: Briti, Soome, NSVL-u ja Leeduga, kuna passiivsus süvenes Saksa ja Rootsiaga.

Kaubarühmade osatähtsus väärtuselt.

1./I — 31./V 1935—36. %-des.

Percentages of Separate Groups of Merchandise According to Value 1./I—31./V 1935—36.

	Väljaveetu Exports		Sissevedu Imports	
	1936	1935	1936	1935
I Elusloomad — Animals, living	7,5	0,7	0,0	0,1
II Toit- ja maitseained, joogid — Food Products, Stim. Bever.	28,8	28,5	11,8	6,6
III Toor- ja poolvalmisained — Raw and Semi-Manufact. Materials	40,8	46,4	29,3	34,6
IV Valmisasadused — Manufactured Articles	23,4	25,4	58,6	58,6
V Kallismetallid ja -kivid — Precious Metals and Stones	—	0,0	0,3	0,1
Kokku — Total	100	100	100	100

Väliskaubanduse tulemus üldarvudes on 5 kuu kohta lähidalt järgmine: käive paisus 9,0 milj. kr. (16,6%), sellest sissevedu 6,9 milj. kr. (26,3%) ja väljaveedu 2,1 milj. kr. (7,6%), kuna bilanss kujunes 2,9 milj. kr. võrra passiivseks l. a. 1,8 milj. kr. aktiivse bilansi vastu.

LIIMI- JA KONDIJAHUTÖÖSTUS EESTIS. GLUE AND BONE-MEAL INDUSTRY IN ESTONIA.

Dr. A. Rannes.

Liimi- ja kondijahutööstus Eestis põhineb täiel määral kodumaisel toorainel. Kasutades nahavabrikute toornahajätteid ning tapamajade igasuguseid tooreid loomakonte valmistab see tööstusharu rida tarvlikke kaupu,

nagu kondi- ja nahaliimi, kondijahu põllurammuks ja loomatoiduks ning kondirasva. Meil tegutseb sel alal praegu vaid üks suurtööstuslik ettevõtte — a.-s. Tallinna Liimi & Kunstväetise Tehas. Omal ajal töötas meil sel

alal rida teisigi tehaseid hea eduga, kuid hiljem toormaterjalide nappuse ning vastavate valmissaaduste suurenenud sisseveo tõttu pidid need jääma seisma.

Tallinna liimi- ja kondijahuvabriku tootmisvõime aastas on ca 300 tn liimi, kuni 600 tn kondijahu ning 150 tn kondirasva. Sellise tootmisvõime juures suudaks tehas töötleda ligi 2000 tn toorkonte ning kuni 700 tn liiminahku. Tegelikult on aga olukord teissugune. Viimaste aastate turakonjunktuuri juures tuli vabrikul töötada vaid 7—8 kuud täie koormisega. Sealjuures töötleti keskmiselt aastas ligi 1000 tn toorkonte ning 450 tn liiminahku.

Toormaterjalide probleem oli ja on kahtlemata olulisemaid küsimusi meie liimi- ja kondijahutööstuses. Varemgi aastail veeti meilt välja rohkesti tooreid, töötlemata konte (peamiselt Lähti). See ähvardas jätta meie liimi- ja kondijahutööstust tooraineta. Sellele väljaveole mõjus aga takistavalt teataval määral väljaveotolli tõstmine peenendamata kontide pealt, kuid ka viimaste turustamisvõimaluste kitsenemine välismaal. Praegune väljaveotarif näeb ette toorete, peenendamata kontide väljaveo puhul tolli 2 snt kg bruto. Pealegi võib kontide väljavedu toimuda eritingimustel, millised on nähtud ette vastavasis seadusis ning määrusis. Viimaseil aastail ei olegi meilt enam veetud välja tooreid, töötlemata konte ning need on leidnud väärindamist kodumaise tööstusharu poolt; viimane ostab kokku seda toorainet tapamajadelt üle kogu riigi, püüdes end sel teel kindlustada toormaterjalidega ka toormaterjalivaeseiks ajuks.

Nahaliimi tooraineks on nahajätet nahavabrikuist või käsitööstus-ettevõtteist. Need nahajätet konserveeritakse esiteks lubjaga mõneks ajaks basseinidesse, misjärele neid pestakse pesemismasinas ning mahutatakse sealt nahaliimi-keedukatlasse; valminud nahaliimivedelik tihendatakse ning lõigatakse õhukesiks lestadeks, milliseid kuivatatakse ning pakitakse pakendisse (tavaliselt kottidesse).

Kondiliimi ja kondijahu tooraineks on kondid, millised vabastatakse esialgu rasvast bensüünauru mõjul (ekstrakt-

sioon); vabanenud rasvast valmib n. n. kondirasv, millist tarvitatakse peamiselt seebitööstuses. Rasvast vabastatud kondid on haprad ning peenendatakse 1) kas lõplikult n. n. toorkondijahuks, mis on värtuslik väetisaine, sisaldades umbes 5% lämmastikku, ligi 15% P₂ O₅ ning liimiollust, või 2) kondipuruks, millist eraldatakse difusooride abil n. n. kondiliim ning liimita kondijahu, mis sisaldab 0,5% lämmastikku ja 30—35% P₂ O₅ ning väetisainena võrdub umbes toomassiakiga.

Kondi- ja nahaliimitoodang ning -tarvitus siseturul (tn-s).

Output and Domestic Consumption of Bone- and Leather-Glue (in Tns).

	Toodang Output		Sissevedu Imports		Siseturutarvitus Domestic Consumption		
	Kondiliim Bone-glue	Nahaliim Leather-glue	Kondiliim Bone-glue	Nahaliim Leather-glue	Kondiliim Bone-glue	Nahaliim Leather-glue	Kokku Total
1935	100,2	42,1	1,4	5,3	92,5	50,0	142,5
1934	70,3	32,3	0,9	1,5	97,3	38,6	135,9
1933	96,4	38,5	0,3	1,9	84,9	39,0	123,9
1932	72,7	21,5	7,4	4,7	79,5	29,3	108,8
1931	99,3	27,5	8,1	13,8	108,4	38,7	145,1
1930	125,0	31,5	11,0	18,1	114,3	47,0	161,3
1929	88,5	25,2	13,5	22,0	102,0	47,2	149,2

Kondi- ja nahaliimitoodang oli möödunud seitsme aasta jooksul võrdlemisi kõikuva iseloomuga, ilma erilise langus- ja tõusutendent-sita. Siiski on märgata viimasel ajal nahaliimivalmistamises väikest tõusu: kui 1929—31. a. toodeti keskmiselt aastas 28 tn nahaliimi, toodeti 1933—35. a. ümmarguselt 38 tn aastas. Kondiliimi valmistatakse meil aga umbes kaks kuni kolm korda enam kui nahaliimi.

Naha- ja kondiliimi sissevedu oli varemgi aastail õige suur ning ka veel 1929. a. moodustas nahaliimi sissevedu ligi 47% ning kondiliimi import üle 13% vastavate kaupade siseturumahust tol aastal. Nahaliimi veeti sisse peamiselt Belgiast ning kondiliimi Saksast, Hollandist ja Lätist. Naha- ja kondiliimi sisseveotoll võrdus tol ajal 0,5 kuldfr-ga kg neto (umbes 36 snt). 1931. a. kehtima-pandud uutes tollipõhitarifides tõsteti seda tolli 75 snt kg neto, s. o. kahekordseks. Kõrgendatud toll mõjuski peatset naha- ja kondi-

liimi sisseveole takistavalt: kui 1929. a. veeti sisse veel 22 tn nahaliimi, siis 1932. a. vaid 4,7 tn ning järgnevatel aastail veelgi vähem. Vastavalt tõusis omatööstuse toodang, seda nahaliimi alal eriti.

Tuletanud liimitööstuskaupade miiklikidest ning väliskaubanduse andmestikust liimi siseturumahtu Eestis, leiame et see osutas 1930—32. a. langust ning 1933—35. a. tõusu, vastavalt depressiooni ning paraneva konjunktuuri ajastule meie majanduselus. Kahtlemata sõltub ka liimitarvitus majandusolukorra kujunemisest meil. Kondiimi, mis on oma kvaliteedilt ja hinnalt madalam nahaliimist, tarvitavad näit., suurel määral kartonaažitööstus, mööblitööstus lihtsamate tööde valmistamisel, tekstiilitööstus ja m. Nahaliimi tarvitatakse aga mööblitööstuses paremate tööde valmistamisel, tuletikuvabrikus, paelatööstuses j. t. Liimivabriku kondija nahaliim töötletakse muuseas ka mõnedes kodumaisis keemia-laboratooriumides mitmesuguseiks liimierisortideks, „kontoriliimid“ j. m. s. Vastavalt kartonaaž-, mööbli-, tuletiku-, tekstiil- j. t. tööstuse tootmistegevuse langusega pidi kahanema neis tööstusharudes ka liimitarvitus, mis mõjus omakorda kahtlemata vähendavalt ka liimi üldtarvitusele Eestis.

Kondiimitarvitus siseturul, võtnud aluseks viimase kolme aasta keskmise, on ümarguselt 90 tn ning nahaliimitarvitus 45 tn aastas. Naha- ja kondiimile on teataval määral võistlejaks mitmesugused aseained (taimeliimid, külmliimid j. m. s.), millised on enamasti välismaise päritoluga ning millede tõttu kodumaise kondi- ja nahaliimi kasutamisevõimalused on muutunud kahtlemata piiratuimaks. Oletades meie liimitööstuse tootmistegevuse järgi üheltpoolt ning üldise majandusolukorra elavnemist teisalt, võib naha- ja kondiimide tarvitust siseturul tõusta käesoleval aastal. Ka kondiimiväljaveoks näivad olevat avanenud tänava väljavaateid: veebruaris ja mais k. a. veeti välja kondiimi Soome kokku 4000 kg 1558 kr väärtuses. See on seda tähelepanuväärsem, kuna tänava meie kondiimi õnnestunud turustamiskatse välismaal on esmakordne sellelaadne nähtus meie majandusajaloos.

Kondi jahutoodang osutas viimastel aastail väikest langust, ent tänava arvatavasti tõuseb taas, kui arvestada töötletavate toorkontide kogust.

Kondi jahutoodang ja -tarvitus siseturul (tn-s).

Output and Domestic Consumption of Bone-meal (in Tns).

	Toodang Output	Sissevedu Imports	Väljavedu Exports	Siseturutarvitus Domestic Consumption		
				Põllurammu Fertilizer	Loomatoid Fodder	Kokku Total
1936	345	—	—	226	90	316
1934	484	—	100	336	92	428
1933	580	—	342	214	56	270
1932	832	—	—	204	44	248
1931	333	50	—	318	64	382
1930	442	281	—	570	81	651

Varemail aastail veeti meil kondijahu mõnikord rohkesti sisse, peamiselt NSVL-st ja Lätist; kuni 1931. a. võis toimuda kondijahu sissevedu tollita, nagu teisedki väetisained. 1931. a. kehtinud pandud tollipõhitariifides aga nähakse ette kondijahu sisseveotollimäär 2 sendi suuruses kg bruto. Viimasel neljal aastal jäi kondijahu sissevedu hoopis ära ning müüd varustab kodumaine tööstus siseturgu mainitud kaubaga täiel määral.

Kondi jahu siseturutarvitus on olnud enam-vähem kindla iseloomuga, püüdes viimasel ajal keskmiselt ca 350 tn aastas. Sellest läheb põllurammuks üle 65% ning ligi 35% kasustatakse loomatoiduks. Superfosfaadi aastane tarvitus siseturul on, näit. 25.—29 000 tn.

Kondi jahueksportidiga on katsetatud ning seda teostatudki mõnel korral; nii veeti näit., 1933. a. välja kondijahu suurel määral P.-Am. Ühendriigesse ning Soome — s. o. enam kui läks üldise siseturule samal aastal. See eksport on kannud aga enam-vähem juhuslikku laadi ning kindlaid turustamisvõimalusi välismaal meie kondijahutööstus ei saaks siiski arvestada. Meie liimi- ja kondijahutööstus, põhinedes kodumaisil toorainel, jääb nähtavasti ka edaspidi vaid siseturguvarustavaks tööstusharuks.

RAUDTEE TEGEVUS JA TULUD APRILLIS 1936.

ACTIVITY AND REVENUE OF RAILWAYS IN APRIL.

Aprilli elavnenud veod põhjustavad ka tulude aktiivsemat laekumist võrreldes tegevusega aasta varem.

Reisijate liiklust iseloomustavad arvud:

	1936	1935	±	%
Reis. arv tuh.	890	776	+54	+7,0
reis-km tuh.	25 480	22 740	+2690	+11,8

Arvult suurenes reisijate arv 54 tuh. ehk 7,0% ja reis-km 2690 tuh. ehk 11,8%, millest 24,1% reisijate arvust ja 2,8% reis-km kogusest jäangeb elektrironga kasustajate tõusu arvele. Aktiivsemaks muutus reisijate välisliiklus, kus reisijate arv ületab vastava arvu aasta varem 37,5% ja nende poolt läbisõidetud km 54,0% võrra, mida põhjustab reisijate arvu tõus ja keskmise sõidukauguse pikenedamine 171,3 km-lt 180,9 km-le. Sisemaal liikus suurenes reisijate arv 6,8% ja reis-km 11,1% võrra. Võrrelnud tõusu piletiliikide kasutamises näeme, et üldtariifimääralisi pileteid kasustati mullusest enam 10,2%, ja sellele vastavalt tõusis läbisõidetud km arv 12,7% võrra. Alandatud hinnaga tariifimääraliste (pühapäeva-, edasi-tagasi, rühmsõitjad) reisijate arv kahanes 6,1%, kuid läbisõidetud km arv suurenes 14,4% võrra, mis on tingitud keskmise sõidukauguse pikenedamisest 74,8 : 61,4 km vastu k. a. kasuks.

Pagasivedu on 0,5 : 0,4 tuh t vastu aktiivne l. a. kahjuks, kuna t-km arv pikenenud keskmise veokauguse tõttu (94,2 : 59,2 km vastu) suurenesid 47 tuh-le eelmise aasta 38 tuh-delt ehk 23,7% võrra.

Maksulist kaupa veeti tuh:

	1936	1935	±	%
tonne	212	180	+32	+17,8
sellest: kohalikku	207	177	+30	+16,9
välisühend.	5,2	3,9	+1,9	+57,6
t-km. üldse	21 105	18 290	+2 875	+15,8
sellest: kohalikku	20 749	17 844	+2 905	+16,3
välisühend.	356	386	-30	-7,8

Kaubakogus suurenes tänavu 32 tuh tn ehk 17,8% ja t-km 2875 tuh ehk 15,8% võrra,

välisveokogus suurenes küll 57,6% võrra, kuid oma nõrga osatähtsuse tõttu (2,5% üldveost) mõjutab ta üsna vähe üldist kaubaliikluse tõusu — 5,9% : 94,1% vastu sisemaaveo kasuks. Vaatamata välisveokoguse tõusule kahanes t-km arv keskmise veokauguse lühenemise tõttu (68,5-km-le 117,0 km-lt aasta varem) 7,8% võrra. Keskmise veokauguse lühenemine on tingitud välisvedude piiri lähedastist jaamadest või jaamadesse. Aprillis veeti meilt üle NSVL-u Soome põlevkiviõli ja bensiini kokku 266,8 t, Läti põlevkiviõli 105,7 t, tsementi 64,4 t, transiidina soola 67,5 t. Imporditi NSV L-st superfosfaati 1453,6 t, soola 691,5 t, kaoliini 216,7 t, petrooleumi 197,3 ja teisi kaupu, Lätiist suhkurt 184 t. Kaaluvam osa kauba-veost toimus laiarööpmelisel teel, kuid võrreldes vedudega eelmise aasta aprillis, suurenesid veod kitsarööpmelisel enam (koguse kasv 16,2% : 18,2% vastu, t-km 11,2% : 30,2% vastu kitsarööpmelise tee kasuks).

Jaamakassade rahalise läbikäigu kokkuvõtete järgi laekus tulu tuh. kr.:

	1936	%	1935	%	±	±%
Üldse	1 194	100,0	1 009	100,0	+125	+12,4
sellest:						
reisijateveost	495	38,3	399	38,9	+42	+10,7
pagasiveost	25	2,2	22	2,2	+3	+13,6
kaubaveost	649	57,3	564	55,9	+85	+15,1
mitmesug. tulu	25	2,2	30	3,0	-5	-16,7

Üldise laekus tänavu 125 tuh. kr ehk 12,4% võrra enam kui l. a. samal kuul. Osatähtsusest on esikohal tulu kaubaveost, 57,3% : 55,9% vastu k. a. kasuks, mis suurenes 85 tuh kr ehk 15,1%, mis peagu võrdne 15,8% se t-km arvu suurenemisega. Elavnenud reisijate liiklus põhjustas 42 tuh kr ehk 10,7%-st tulude tõusu, mis tululiik omab üldtuludest 38,3%-st osatähtsust l. a. 38,9% vastu. Pagasiveost laekuv tulu, mis moodustab üldtuludest 2,2%, tõusis 3 tuh kr ehk 13,6% võrra, kuna mitmesugused tulud kahanesid pisut.

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

Majandusministeeriumi Tööstusosakond andis loa:

■ E. Hopp'ile, Tartus, Botaanika ja Lepiliku t. nurgal mehaanilise ja lanõude-

töökoja sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 50 töelist. Jõuandjaks elektrimootorid kogujõuga 8 h. j. Valmistatakse igasuguse jalatseid.

■ J. Puusep'ale, Taheva vallas, Valgamaal, asuvas saeveskis töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 20 töölit. Jõuandjaiks 10 h. j. lokomobiil ja 4 h. j. elektrimootor. Valmistatakse mitmesugust ehitusmaterjali.

■ H. Citron'ile, Tallinnas, Tulika 11, asuvas nahaparkimistöökojas töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 10 töölit. Jõuandjaiks elektrimootorid kogujõuga 22 h. j. Töötletakse mitmesugust nahka jalatšite ja nahkesemete jaoks.

■ O. Meelisi villa- ja riidevärvimistööstusele, Tartus, Pikk 15, asuva villa- ja riidevärvimistöökoha suurendamiseks juurdeehituse teel ja sinna kudumisosakonna paigutamiseks. Ettevõttes leiab tööd 110 töölit. Jõuandjaiks elektrimootorid kogujõuga 90 h. j. ja lokomobiil 75 h. j. Kedratakse villast lõnga ja niiti, kootakse mitmesugust villast riidet ning hüvestatakse viimaseid.

■ A/s. „Rauaniit“, Tallinnas, Põhja pst. 7 asuva tööstushoone juurdeehitamiseks. Juurdeehituse tõttu võimaldub

a/s. „Rauaniidi“ ja a/s. „Cotton“ sisseseadu paigutada otstarbekalt ja vähendada tööõnnetuste hädaohuvõimalusi.

■ Kunstsarve- ja tselluloidtööstusele „Estico“ — M. Reich & Co, Tartus, Teguri 12 kunstsarvesemete valmistamiseks töökohajoon ehitamiseks ja sisseseadmiseks. Ehitatavasse hoonesse paigutatakse praegu Tartus, Maarjamõisa 27 asuva tööstuse seadis.

■ Tartu alumiiniumivabrikule „Tav“ — H. Blumenthal, Tartus, Võru 50/52 asuva alumiiniumnõude tööstuse hoone ruumide suurendamiseks ja alumiinium-, raud-, teras- ja vasksemete töökoha sisseseadmiseks. Tööd leiaks 100 töölit. Valmistatakse mitmesuguseid majapidamis-, laua- ja kööginõusid, nuge jne.

■ J. Tähe & Ko-le, Keila alevis, Harjumaal, villakraasimis-, ketramis- ja kudumistöökoha sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 20 töölit. Jõuandjaiks elektrimootorid kogujõuga 25 h. j. Kedratakse lõnga ja kootakse kangaid villast ning hüvestatakse villaseid kangaid.

LAEVANDUS

TALLINNA SADAM 6.—13. VI 1936. — TALLINN HARBOUR IN 6—13. VI 1936.

Möödunud nädalal liikusid Tallinna sadamas peamiselt liinilaevad, nimelt tuli sisse välissõidust 25 liini- ja 14 trampaeva. Saabunud laevad tulid enamuses Soomest, nimelt 14 liini- ja 2 trampaeva. Liinilaevad töid peamiselt reisirajad ja väikesel määral kaupa. Ka trampaevad töid pisut kaupa, üks neist tuli ainult läbisõidul Tallinna proviantli võtma. Kogusummas tuli Soomest 1313 reisirajat 211 tonni segakaubaga. Saksast tuli 7 laeva, neist 4 liinilaeva; kõikidel laevadel kokku toodi 25 566 tn segakaupa ja 37 reisirajat. Rootsist tuli 6 laeva, neist 4 liinilaeva. Üldse tuli laevadel Rootsist 645 tn segakaupa ja 421 reisirajat. Ing-

listest tuli 3 laeval 494 tn kaupa. Ülejäänud laevad tulid: Taanist — 2, Belgiast 2, Leedust — 1, Poolast 1 ja Ühendriikidest 1 laev. Viimane tuli turistidega.

Väljuvaid laevu oli möödunud nädalal enam sissetulmuist. Liinilaevu väljus 26 ja trampaevu 19. Viimaseil läks välja suurem saadetis vanarauda Poola, metsa Inglisse, bensimi Soome. Pooled trampaevadest väljusid tühjal ja 4 trampaeva sõitis heeringapüügile. Liinilaevadest väljusid pooled Soome reisirajate ja vähese kaubaga, nimelt 1170 reisirajat ja 152 tn kaupa, peale selle läks veel 4 laeva Saksa, 4 Rootsi, 1 Inglisse, 1 Belgiasse ja 1 laev Ühendriikidesse

TÄHTSAMAD HINNAD JA NOTEERINGUD. — PRICES AND QUOTATIONS.

English Nomenclature see No. 3.	8/VI	1/VI	‰	Mai		English Nomenclature see No. 3.	8/VI	1/VI	‰	Mai	
	14/VI	7/VI		1936	1935		14/VI	7/VI		1936	1935
SUURMÜGIHINNAD Tallinnas (börsikom. noteeringute järgi (kr. kv))						PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE NOTEERINGUD.					
Teravili, jahu ja kartul						Rukis — (kr. kv.)					
1. Rukis	12,50	—	—	12,25	12,25	70. Searasv, sulatamata	100	100	0	85	62
2. Nisu	19,00	—	—	19,17	14,08	71. " sulatatud	120	120	0	105	80
3. Oder, õlle	—	—	—	16,00	—	72. Loomarasv, sulatamata	55	55	0	55	50
4. " sööda	—	—	—	15,00	9,08	73. " sulatatud	65	65	0	65	60
5. Kaer, "	—	—	—	12,00	7,78	74. Heeringad	45	45	0	45	50
6. Rukkijahu	14,45	—	—	14,48	14,35	75. Raimed, värsked	7	7	0	9	9
7. Rukkipüül	20,90	—	—	20,90	22,00	76. Kilud, värsked	20	16	+25,0	25	17
8. Nisupüül (kõrgem sort)	47,00	—	—	43,50	31,13	77. Ristikhein	5,2	6,7	-22,4	7,2	—
9. Karulid, eksport	—	—	—	—	—	78. Aasaheln	4,3	6,1	-29,5	5,3	4,3
10. " piiritus	—	—	—	—	—	79. Põletispuud, kaasa (m ³)	845	845	0	845	493
11. " vabrik	2,10	—	—	2,23	1,97	80. " männi	600	600	0	600	352
Piimasaadused ja kunstvõi						81. Petrooleum (lt)					
12. Juust sveitsi (kg)	1,18	—	—	1,23	1,18	13	13	0	13	11	
13. Margariin "	0,75	—	—	0,75	0,65	82. Hamburg (La Plata)					
Koloniaalkaubad						83. Chicago					
14. Suhkur	42,50	—	—	42,76	43,71	84. Winnipeg	5,88	5,93	-0,6	5,90	6,64
15. Sool, Vene	2,50	—	—	2,50	2,50	Nisu — (kr. kv.)					
16. " Saks	2,50	—	—	2,50	2,50	85. Hamburg (Manitoba I)	13,00	12,58	+3,3	12,82	13,81
17. " Inglise	—	—	—	—	2,50	86. Liverpool	11,33	11,33	0	11,72	10,97
18. Riis, Burma II	45,00	—	—	45,00	45,00	87. Chicago	11,12	11,15	-0,3	12,51	12,42
19. Tee, Or. Pek., Taelion (kg)	5,75	—	—	5,75	5,75	88. Winnipeg	10,15	10,20	-0,5	10,20	11,66
20. Kohv, Rio, Santos jne.	4,88	—	—	4,83	4,75	Mais — (kr. kv.)					
21. Heering., S. Matties (tunn)	33,50	—	—	33,50	35,00	89. Chicago	8,64	8,50	+1,9	9,00	12,68
22. " Matfusa "	42,50	—	—	42,50	39,50	Piim lahtiselt Tallinn (snt. lt)					
Ehitusmaterjal						90. I v. piimakauplustele					
23. Telliskivid (1000 tk.)	—	—	—	43,00	34,00	91. I v. piimatööstustele	9	9	0	9	—
24. Tsement (tunn) ¹⁾	5,95	—	—	6,45	6,45	92. II v. piimakauplustele	9	9	0	9	—
25. Lubi	3,00	—	—	3,00	—	93. II v. piimatööstustele	8	8	0	8	—
26. Tainkvalge (kg)	0,43	—	—	0,43	0,43	Või. (snt. kg)					
27. Ooker "	0,21	—	—	0,21	0,22	94. Tallinn	144	134	+6,7	120	94
28. Värnits "	71,00	—	—	71,00	66,50	95. Kinduastatud hind	130	130	0	145	130
Metallid						Londons.					
29. Raud, sordi	14,00	—	—	14,00	14,00	96. Taani	210	200	+5,0	186	186
30. Teras, vedru	24,00	—	—	24,00	25,00	97. Eesti	—	182	—	—	182
31. Inglise	450,00	—	—	450,00	480,00	98. Läti	—	—	—	—	—
32. Seetina	49,50	—	—	41,00	29,00	99. Leedu	—	180	—	—	191
33. Vaskplekk, punane	157,50	—	—	157,50	162,50	100. U-Meremaa	199	189	+5,3	170	141
34. " valge	140,00	—	—	140,00	135,00	Manchesteris.					
35. Tainkplekk	69,00	—	—	69,00	67,50	101. Taani	216	207	+4,3	192	169
Riie ja nahk						102. Eesti					
36. Pauvillanerie, bias (mtr)	0,58	—	—	0,58	0,56	103. Läti	194	185	+4,9	169	136
37. " mitkai "	0,42	—	—	0,42	0,42	104. Soome	199	185	+7,6	170	138
38. Tallanahk, Eesti nah. (kg)	2,45	—	—	2,45	2,05	105. Rootsi	204	193	+5,7	180	163
39. " Am. nah. I s. "	2,50	—	—	2,50	2,34	Berliinis.					
Kütteained, õlid jne.						106. Saks margivõi					
40. Kivistüsi, auru, Newcastle .	2,60	—	—	2,60	2,55	107. Peen meirivõi	348	348	0	348	344
41. " sapa	2,80	—	—	2,75	—	108. Meirivõi	337	337	0	337	353
42. Põlevkivi, I-a s.	0,30	—	—	0,30	0,35	109. Kopenhaagenis. — Taani	167	155	+7,7	142	330
43. Turvas	0,33	—	—	0,33	0,33	Peekon. (snt. kg)					
44. Põlevkiviõli	4,60	—	—	4,60	5,03	110. Tallinn 60 — 72 kg. I s.	80 ³⁾	80 ³⁾	0	71	58
45. Nafta, Ameerika ja Poola	10,25	—	—	10,25	10,00	111. " { 55,5—59,5 " " " }	75 ²⁾	75 ²⁾	0	66	50
46. Petrooleum, Vene ja Am.	12,00	—	—	12,00	10,75	112. " { 72,5—75,0 " " " }	71 ²⁾	71 ²⁾	0	62	47
47. Bens., Riigi Põlvkivit. (lt)	0,23	—	—	0,23	0,27	Londons (kõrgem not.)					
48. " Kiviõli „Estolin“ (lt)	0,29	—	—	0,29	0,28	113. Taani	166	159	+4,4	161	165
VÄIKEMÜGIHINNAD Tallinnas (snt. kg.)						114. Eesti					
49. Rukkijahu	14,3	14,5	0	14,5	14,3	115. Läti	152	143	+6,3	145	155
50. Sepikujahu	28,0	28,0	0	30,2	18,6	116. Leedu	—	143	—	145	155
51. Manna	43	43	0	43	38	117. Rootsi	159	150	+6,0	152	171
52. Kartulijahu	28	28	0	28	25	118. Iiri	169	162	+4,3	165	160
53. Kartulid	2,2	4,7	-10,6	4,8	3,4	119. Poola	152	148	+6,3	145	150
54. Suhkur	44	44	0	44	44	Lina — Võru-Pelsert.					
55. Sool	5	5	0	5	5	120. Ristna (R)	—	—	—	92	135
56. Piim, II valik	10	10	0	10	8	121. Hoffsdreiband (HD)	—	—	—	83	126
57. Lauavõi	145	140	+3,6	163	149	122. Dreiband (D)	—	—	—	74	117
58. Kõõgivõi	135	130	+3,8	136	111	123. Ordin-dreiband (OD)	—	—	—	68	101
59. Koor, rõõsak (liitrit)	110	110	0	108	94	124. L. ordin-dreib. (LOD)	—	—	—	52	95
60. " hapu	100	100	0	100	91	125. Takuprakk (H)	—	—	—	40	83
61. Kanamunad (paar)	7	7	0	7	7	Mujal Eestis.					
62. Sealiha, keeduliha	90	90	0	73	50	126. Ristna (R)	—	—	—	91	133
63. " praeliha	100	100	0	76	60	127. Hoffsdreiband (HD)	—	—	—	82	124
64. Loomaliha, supliha	55	55	0	45	50	128. Dreiband (D)	—	—	—	73	115
65. " praeliha	85	85	0	74	65	129. Ordin-dreiband (OD)	—	—	—	62	104
66. Vasikaliha, esim. veer.	55	55	0	44	40	130. L. ordin-dreib. (LOD)	—	—	—	51	93
67. " tag. "	65	65	0	54	60	131. Takuprakk (H)	—	—	—	39	81
68. Lambaliha, esim. veer.	60	60	0	53	50						
69. " tag. "	70	70	0	64	60						

¹⁾ fr. Rakvere; ²⁾ 15/VI — 21/VI; ³⁾ 8/VI — 14/VI; ⁴⁾ ühes teedemaksuga.

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG. — BUTTER MARKET.

Võiturul jätkus möödunud nädalal hindade kõvenemine. Nii noteeriti Manchesteris eesti võihinnaks 108—110 š cwt eelmise nädala 103—105 š vastu. Ka Saksas kõvenes võihind võrdlemisi tunduvalt. Seega saime möödunud nädalal fob Tallinn Inglisest 150 snt ja Saksast 153 snt kg. Vastavalt väljaveetud võikoguste vahekorra kujunemisele üksikute turgude järgi noteeriti meie eksportvõihinnaks 144 snt kg franko saatejaam eelmise nädala 134 sendi vastu. Noteeritud hind ületab seega 14 sendi võrra riiklikult kindlustatud hinna.

Võiturseisundi parnemist mõjustavaist tegureist väärrib märkimist ookeanitaguste maade võipakkumise langus sesoonselt kui ka suhteliselt võrreldes möödunud aastaga. Nii on võitoodang Uus-Meremaal, vaatamata soodsalle tootmistingimusele, märksa väiksem kui möödunud aastal samal ajal. Austraalias on võitoodangu vähenemine eriti tunduvalt. Nii oli näit. Austraalias mais kontrolljaamadesse sissetulnud võikogus ligi 50% väiksem kui möödunud aastal samal kuul. Vastavalt sellele oli ka eksport 25% võrra väiksem. Tootmisaasta 11 kuu vältel on kontrolljaamadesse tulnud võikogus 23 700 tn ehk 20% võrra väiksem võrreldes eelmise aasta sama ajaga. Samal ajavahemikul näitas võiekspord langust 22% ja mais isegi 25% võrra.

Kuna möödunud aastal või väljavedu Uus-Meremaalt suurenes ja Taanist vähenes (Taanist vähenes või väljavedu alates 1931. a.) omas Uus-Meremaa esmakordselt esikoha võiekspordija maana maailmas. Käesoleval aastal suutis aga Taani tõsta või väljavedu. Nii oli või väljavedu käesoleva aasta mais 4% võrra ja esimese viie kuu vältel 5% võrra suurem kui möödunud aastal samal ajal. Või väljavedu Taanist on suurenenud Saksa, kuma teisisse maisse on või väljavedu väiksem eelmisest aastast.

Kuna hindade kõvenemine toob kaasa ostude tagasihoidlikkust, märgitakse turudententsi vaiksena. Kuigi võib esineda väiksemaulatuslikku võihinna langust, muutus üldine seisund võiturul juba võrdlemisi soodsaks. Seetõttu võib vaadata tootja eelolevail suvekuul võihindade liikumisele vastavalt palju kindlamalt kui eelmisel kriisiaastail.

Šiseturul maksus või möödunud nädalal snt kg:

Tallinnas	—	lauavõi 140—150 snt, köögivõi 125—140 snt
Tartus	.. . . .	” 140—155 ” ” 115—130 ”
Valgas	.. . . .	” 135—150 ” ” 115—140 ”
Pärnus	.. . . .	” 145—150 ” ” 110—120 ”
Rakveres	.. . . .	” 155 ” ” 120—145 ”
Kuressaares	.. . . .	” 180—140 ” ” 100—110 ”
Narvas	.. . . .	” 140—155 ” ” 125—130 ”

Möödunud nädalal väljaveetud võikogusest läks Saksa 3574 tükki, Inglise 6316 tükki, Palestiinasse 40 tükki ja muud müügid 1 tükki.

PÖLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU. EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS

	Nädalag.		1936. a. 1. I kuni 14. VI	1935. a. 1. I kuni 16. VI	1934. a. 1. I kuni 17. VI
	8./VI- 14./VI 1936	1./VI- 7./VI 1936			
VÕI (tonni)					
Butter (tons)	222,0	160,7	3063,6	3526,9	3380,4
Sellest:					
Saksa	54,8	13,0	1348,0	1310,5	1259,0
Inglise	167,1	137,7	1619,7	1938,2	1959,3
Belgiase	—	—	—	39,7	12,1
Soome	—	—	—	—	2,1
MUNAD					
(tuh. tk.) — Eggs (1000)	2012	1608	13130	15902	11089
Sellest:					
Inglise	1422	1116	7353	11812	8948
Saksa	432	311	2442	1924	1886
PEEKON					
(tonni) — Bacon (tons)	12,8	47,5	1029,6	1053,6	1337,8
LINA (tonni)					
Flax (tons)	112,4	87,4	6233,9	3781,1	2164,3
Sellest:					
Inglise	—	—	2408,6	2820,4	1531,8
Belgiase	30,0	20,8	1019,2	70,3	101,4
Soome	8,0	13,8	419,5	134,9	74,1
Saksa	10,8	16,8	576,1	643,8	356,0
Prantsusse	63,6	27,2	703,4	10,3	60,5

JUUSTUTURG. — CHEESE MARKET.

Möödunud nädalal noteeriti esmakordselt meie juustuhindu Tallinnas. Välisturult saadavate hindade järgi noteeriti šveitsi juustu hinnaks vastavalt kvaliteediklassile riikliku juurdemaksuta franko:

Tallinn snt kg.:

12 A	92	12 B	84
11 A	87	11 B	80

Hind on kehtiv 12—29. VI. Tendents lan-

gev. Teiste juustusortide järele on nõudmine väike.

Juustuhinna noteerimisel arvestati eksportimisega seoses olevaid kulusid järgmiselt:

Pakkimine materjali ja tšega	7,10 snt kg
Kontrollmaks	1,25 " "
Kontrollikulud	0,15 " "
Külmutusmajakulud	1,00 " "
Vedu laftu ja laeva	1,00 " "
Toll ja tempelmaks	1,20 " "

Kokku kulud: 11,70 snt kg

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekoniturul on tendents kõvenenud nõudmise paranemisega. Eesti peekoni kõrgema sordi noteering tõusis 5 š võrra tsentnerilt 85 š-le.

Meie peekonsigade noteering jäi seekord muutmata suurenenud sigade kokkuveo tagajärjel. Käesoleval nädalal maksavad eksporttapamajad peekonsigade eest endiselt järgmisi hindu:

	I sort	II sort	III sort	IV sort
60—72 kg	80	75	Siseturu hinnad	
55,5—59 "	75	71		
72,5—75 "	75	71		
75,5—80 "	71	67		

TAPALOOMADE JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

Eelmise nädala kõrgete hindade järele palava ajastu kättejõudimisel langesid loomade hinnad veiselihalt kuni 4 snt., sealihalt kuni 5 senti kg. Vaatamata soojadele ilmadele ei ole praegu loota suuremat hindade langust.

Veiselihahinnaks noteeriti rammusail puldil 48—50 snt, keskmisil 43—48 snt ja lahjadel 40—45 snt kg.

Lehmade ja härgade lihhinnad maksusid rammusail 50—53 snt, keskmisil 40—45 snt ja lahjadel 32—42 snt kg.

Mullikate ja pullide (elusk. alla 400 kg) liha maksus rammusail 45—50 snt, keskmisil 40—45 snt ja lahjadel 35—40 snt kg.

Eluskaalu alusel müües tuleks nõuda veiseliha kg-st 26—32 snt, arvatud välja lehma-

Vahetalituskuludeks otsustati arvestada 10% fob hinnast. Seejuures arvestatakse kvaliteediklasside hinnavahet edaspidi šveitsi juustul:

12 A ja 11 A vahel	5 snt kg-lt
12 A ja 12 B "	8 " "
12 A ja 11 B "	12 " "

Veokuludeks läheb Prantsusse eksportimisel 7—10 snt kg-lt, olenedes sadamast. Järgmine juustuhinna noteerimiskomisjoni koosolek peetakse 29. VI.

Möödunud nädalal tapeti eksporttapamajades 1147 siga 579 sea vastu eelmisel nädalal. Peale selle saadeti veel möödunud nädalal 985 elussiga NSVL-u. Kogusummas saadeti NSVL-u kuu nädala jooksul 4 629 siga kr. 293 000 väärtuses. Kuna leping oli sõlmitud kr. 360 000 väärtuses, tuleb täita veel 67 000 kr. väärtuses ehk umbes 1100 sea timber, mida loodetakse täita jooksva nädala jooksul.

de ja härgade eest lahja sordi puhul 22—27 senti kg.

Vasikalihahind seisis 40—65 sendi piires, eluskaaluga 35—47 snt kg.

Eksportlammaste liha hind tõusis 2 sendi võrra, maksudes 102—107 snt kg, eluskilo alusel 42—47 snt franko saatejaam.

Lambad maksusid 45—60 snt kg, eluskaaluga keskmiselt 38 snt kg.

Sead maksusid 68—75 snt kg, eluskaaluga 55 snt.

Lihahinnad teiste linnade turgudel snt kg:

	Sealiha	loomaliha	vasikalihha	lambaliha
Narva	75	40—55	45	55
Tartu	72	40—45	35—40	40—50
Pärnu	60—70	35—40	30—35	40—45
Valga	56—63	...	...	...

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Kanamunaturul ilmnes möödunud nädalal väike hindade paranemine. Nii noteeriti Londonis eesti munade hinnaks (18 lbs 120 tk) 8/3 — 8/6 š eelmise nädala 8/3 š vastu.

Viiimase asjaolu tõttu tõusis ka meie eksportmunade hinnanoteering 2 sendi võrra kg-lt, s. o. 38 snt-le kg franko kogumispunkt. Ühes riikliku juurdemaiksuga mak-

savad eksportörid tootjale vähemalt 45 snt kg, mis vastab:

50 gr raskusil munadel	kr	0,22	kümme	ehk	4,5	snt	paar
55 " " "		0,24	"	"	4,9	"	"
60 " " "		0,27	"	"	5,4	"	"

Siseturumunade hinnaks noteeriti alla 50 gr raskusil munadel kr. 0,21 snt kümme ehk 4,2 snt paar ja üle 50 gr raskusil kr. 0,27 kümme ehk 5,4 snt paar. Tendents eksportmunadel kindel, siseturumunadel kindlam.

Kanamunaturu seisundi kujunemine näib hakkavat omama sesoonset tõsusuuna. Vaatamata sellele, et munade sissevedu Inglisse on suurem eelmisest aastast, on üldine hindade tase kõrgem kui möödunud aastal samal ajal. Viimast asjaolu võib seletada tarvituse suurenemisega, kusjuures munaturukorraldamise küsimused Inglises on aga viimasel ajal väga aktuaalsed. Abinõud ja viisid kanapidamise tasuvuse tõstmiseks on inglise kanakasvatavate arvates väga mitmekesised. Arvamuste erinevuse tõttu jäi küsimuse otsustamine valitsuses seisma senini, kuni vastavad kanakasvatavate seltsid lepivad kokku ühises korralduskavas. Kanakasvatavate soovide teadasaamiseks, millisel viisil nad soovivad parandada munaturu seisundit, korraldas põllumajanduslik ajakiri „Farmers-Weekly“ ankeedi, milles oli märgitud munaturukorraldamise kolm põhimõtet:

1) turustamise parandamine toodangu piiramise kaudu

2) sisseveotollide tõstmine ja saadud sisetulekuist preemiade maksmine neile kanakasvatavatele, kes müüvad mune kindlaksmääratud müügihingule.

3) sisseveotollide tõstmine erilise müügi korralduseta.

Ankeedile vastas 2188 kanapidajat, kes omas 12 507 770 kana (keskmiselt farmi kohta 570 kana). Kuna kanapidajate häälte arv sõltus kanade arvust farmis, oli häälte üldarv ligi neli korda suurem hääletajate arvust, millest 66 630 häälet ehk 83% häälte üldarvust anti punkt kolmanda poolt. Seega on inglise kanakasvatavate enamuses sisseveotollide nõudjad, kuna siseturu müügikorraldusi ignoreeritakse, s. o. munade realiseerimisel tahetakse jätta endale vabad käed. Millise tee valitsus valib, selle kohta puuduvad lähemad andmed.

Kanamunade väljaveedu Taanist oli mais 10% võrra suurem kui möödunud aastal samal kuul. Käesoleva aasta esimese viie kuu vältel suurenes kanamunade eksport 9% võrra. Kogu väljaveost eksporditi Inglisse 65% (m. a. 58%) ja Saksa 25% (m. a. 28%).

Siseturul maksusid kanamunad väikemüügil möödunud nädalal snt paar:

Tallinnas 6—10, Tartus 6—8, Valgas 7—8, Pärnus 6—8, Rakveres 7, Kuressaares 6—7, Narvas 7—8.

Võrreldes eelmise nädala hindadega jäid munahinnad siseturul püsima.

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahinnad, mis vahepeal alla kippusid minema, on vahepeal jälle kindlamaks muutunud. Noteeritud piimahind püsib praegusel tasemel juba aprillikuu algusest peale. Kui eelmisel nädalal väike osa kauplusi maksis talupidajatele II valiku rööskpiimast 8 senti liiter, siis praegu on tõusnud hind peagu kõlkljal 9-ale sendile. Ka üks väiksemaid piimatööstusi on tõstnud kauplustele antava II valiku piima hinda ühe sendi võrra. Nii annavad nüüd peagu kõik piimatööst. kauplustele II valiku piima 10 sendiga liiter. Tallinnat varustavate piimatööstuste nimeline arv vähenes möödunud nädalal ühe võrra, nimelt P/K. Väieksport võttis üle ostu teel senise

A. Einpauli piimaäri, lisaks oma keskmeelele Jakobsoni tänavaal.

Kuumad ilmad tõstsid tublisti piimatarvitust, mistõttu piima järele nõudmine on väga elav. Teiselt poolt koolide sulgumisega ja koolilaste ja ka teiste linnaelanike suvitamamineku tõttu väheneb linnas piimatarvitajate arv. See piimatarvitajate arvu vähenemine ei ole senini mõju avaldanud üldisele piimajätkikule, sest kohalejäänud tarvitavad selle võrra piima rohkem. Selle asemel peaks aga tõusma suvituskohdades ja kuurortides piima järele nõudmine. Nendes kohtades on aga piimaturustamine senini korraldamata. Piima ei ole tarvilisel määral saa-

da ja kui saada on, siis on selle hind ülemääraselt kallid — tihti üle kahe korra kallim kui mujal.

Piimahindade noteerimiskomisjon noteeris 15. skp. möödunud nädala kohta Tallinnas endised hinnad, s. o.: I valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 10 senti, müügil piimatööstustele 9 snt liiter. II valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 9 senti ja müügil piimatööstustele 8 senti liiter.

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Möödunud nädalal näitasid rukki- ja nisuhinnad väikest langust peale Hamburgi, kus nisu kallines 42 senti võrra. Samuti kallid ka maisihind kõvenemisele. Euroopa sisseveoturg on mõjustatud endiselt ookeanitaguste maade, peamiselt P.-Am. Ühendriikide ja Kanada, saagi- ja ilmastikuteateist. Ühendriikides paranes misuoraste seis viimaseaja soodsate ilmastikuolude tagajärjel tunduvalt ja juunis toimitud hinde alusel tõuseb sealne loodetav talinisutoodang 495 milj. bušelile ja suumisutoodang 238 milj. bušelile. Seega tõuseb kogutoodang 733 miljonile bušelile ja ületab eelmise kui väga madala toodanguga aasta 130 milj. bušeli ehk 22% võrra, kuid jääb siiski 1929—33. a. keskmisest madalamaks 31 milj. bušelit ehk 4%. Kanada nisutoodang ületab erahinde alusel tunduvalt küll eelmise aasta, kuid jääb üldiselt möödunud 5 a. keskmisele tasemele, moodustades 360 milj. bušelit.

Möödunud nädala kohta noteeriti tähtsamail teraviljabörsidel järgmised hinnad kr. kv. kohta (sulgudes eelmise nädala noteeringud):

Rukis: Chicago 7.71 (7.62), Winnipeg 5.88 (5.93), Hamburg (La Plata) 7.63 (7.68).

Nisu: Chicago 11.12 (11.15), Winnipeg 10.15 (10.20), Hamburg (Manitoba I) 13.00 (12.58), Liverpool 11.33 (11.33).

Mais: Chicago 8.64 (8.50).

Viimase korralduse tagajärjel Itaalias läheb toiduviljakaubandus vastasutatud teraviljamonopoli kätte, mis asjaolu ei jää vastavate ringkondade arvamisel teatava mõjuta

Väikemüügil maksus piim piimakauplustes möödunud nädalal:

	1. valik		2. valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinn	13	11—12	11—12	10—11
Tartu	13—14	11	—	9—10
Narva	11—12	8½—9	—	6—7
Pärnu	—	10	—	9
Rakvere	12	10	—	8
Valga	—	—	—	8
Kuressaare	—	8—8	—	—

edaspidisele maailma nisukaubandusele sest Itaalia igaaastane imporditarve on küllalt suur.

Börsikomitee noteeris 10. VI 36. järgmised hinnad kr. kv. kohta (sulgudes eelmise aasta samaaegsed noteeringud): nisu 16—22 (13—14), rukis 12—13 (12.50—13), Puuk ja Poegade suurveski saadused: rukkijahu 14.20—15 (14.20—15), rukkipiitil 22 (21—22), nisupiitil 24—47 (21—32), A/S. Rotermanni tehaste saadused: rukkijahu 14.30 (14.60), rukkipiitil 18.60—21 (22), nisupiitil 20—47 (18—31). Seega on praegused rukki- ja rukkisaaduste hinnad aasta tagasi oleval tasemel, kuna nisu eest makstav hind on kõrgem m. a. juuni omast 40% võrra. Sõltudes otseselt nisutetade hinna kallinemisest tõusid ka jahvatussaaduste hinnad. Jahuhindade muutuses on tunduv vahe madalama ja kõrgema headusega jahude hindade tõusus. Nii tõusis Puuk ja Poegade suurveski ja A/S. Rotermanni tehaste madalama headusega nisupiitili keskmine hind eelmise aasta 19,5 kr-lt tänavu 22 kr-le — tõusu suurus seega 2,50 kr. ehk 13%, kuna kõrgema headusega nisupiitili samaaegne hinnakõvenemine on 100 kg-lt 15,50 krooni ehk koguni 49%.

Väikemüügihinnad siseturul (snt. kg).

	Tallinn	Tartu	Valga	Pärnu	Rakvere	Kuressaare
rukis	18	12,5	12,5	12	12,5	16
nisu	22	22	23	21	15	19
oder	18	18	18	15	12	14
kaer	16	13	10	13	11	—
rukkijahu	20	14	14	16	15	16
sepikujahu	35	26	30	30	30	22

KARTULITURG. — POTATO MARKET.

Läinud nädalal veeti kartuleid välja üle 4000 kv., mis enamuses läks Rootsi, Väiksemal määral saadeti kartuleid ka veel Soome.

Maal raudteejaamades söögikartulite vastuvõtmine on peagu lõppenud. Võetakse vastu ainult tööstuskartuleid. Kuid ka nende vastuvõtmist tahetakse lähemal ajal lõpetada, sest kartul on väärtuselt juba palju kaotanud.

Võib loota, et mõned saadetised veel lähevad Rootsi, kuid selle jaoks on tagavarasid veel Tallinnas olemas. Maalt juurdeostmist küll pole enam loota.

Viru rannas juuni alul oli elav kartulimüük, kuid läinud nädalal jäi juba vähemaks ja arvatavasti on lõppemisel.

Lääne rannast käesoleva nädala alul läksid viimased purjekad Rootsi, sellega on Lääne rannas kartulite vastuvõtmine lõppenud.

Kartulihindade noteerimiskomisjoni koosolek 15. juunil s. a. noteeris Börsikomitees järgmised hinnad:

1. Söögikartul: raudteejaamades: kr. 2,20—2,30 kv. Viru rannas kr. 2,40 kv. Lääne rannas kr. 2,50—2,75 kv.
2. Tööstuskartul: tärklisvabrikutes kr. 2,00—2,20 kv.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Möödunud nädala lõpul ilmusid turule esimesed aedmaasikad. Uudisartikkelina müüdi neid kõrge hinna eest 2—3 kr. kg. Ka käesoleva nädala algul oli maasikaid veel niivõrd vähe, et nende hind püsis 2—2,5 kr. ümber kg Tallinna turul. Käesoleva nädala lõpul on loota maasikate ilmumist turule juba suuremal arvul ja nende hind võib jääda püsima esialgu vaid 50—60 snt-le kg. Peale jaanipäeva võib maasikate hind langeda veelgi, kuna käesoleval aastal töötab maasikate saak tulla õige rikkalik.

Ka karusmarju ilmus juba turule möödunud nädala lõpul. Need olid veel üsna toored

ja nõudmine nende järele väike. Suur müügihinnad karusmarjadel olid 20 snt ltr ja jae müügil 23—25 snt ltr. Sibulate hind püsis endisel kõrgusel ja ka värsket sibulat müüdi küllalt kõrge hinna eest — 80—90 snt kg.

Rediseist maksti ainult 2—3 snt kimp. Värskeist kunkidest 10—20 snt tükk ja salatist 25—50 snt kg. Sigureid ostetakse praegu Mustvees 12 snt kg. Apelsinide ja välismaise puuvilja nõudmine on jäänud väiksemaks. Järgmisil nädalail muutub meil marjaturg kõige elavamaks aedviljaturu osaks. Vaatamata sellele, et hiline kevadkülm vigastas palju õisi, töötab marjasaak tulla küllalt rikkalik.

KALATURG. — FISH MARKET.

Möödunud nädalal arenes värskkala eksport veidi aeglasemalt. Kohatoodangu vähenemise tõttu veeti välja 35 000 kg koha, sellest Rootsi 26 000 kg, Poola 5 200 kg, ülejäänud Šveitsi ja Tšehhoslovakkiasse.

Et meie koha teisipäeval müüdi Rootsis juba 60 ööri kg, tõusid hinnad ka meil. Nädala algul maksus koha rannikul 30 snt kg, nädala lõpul 35—40 snt kg.

Hauge eksporditi 9 200 kg, sellest Prantsusse 5 200 kg, ülejäänud Saksa, Rootsi j. t. maisse. Haugitoodang oli kehvapoolne, mistõttu osa välisurumõudmisist jäi rahuldamata. Hinnad rahuldavad: rannikul maksti haugist 30—45 snt kg.

Angerja väljaveos oli vaheae. Saadeti välja vaid Saksa 785 angerjat kastides jää-

ga pakitult. Latikat läks Soome 9 400 kg. Siseturul läinud nädalal oli müügil õige rohkesti siseturu-kalasure, kuid nõudmine oli siiski väike. Tarvitaja on ostudes tagasihoidlik, sest eluvärsk kala kõrval on müügil ka rohkesti väiksema kvaliteediga kaupa. Tingituna sellest on ka mõne kalasordi müügihinnas suur kõikumine, näiteks: eluvärsket ahvenat müüdi 25—35 snt kg, halvema kvaliteediga ahvenat 8—15 snt kg, eluvärsket linaskit 50 snt kg, II valiku linaskit aga 30 snt kg.

Koha, haugi ja angerjat lastakse müügile vaid igapäevaste turundete kohaselt, mistõttu müügihind erineb vaid kala suuruselt.

Räimeturul oli läinud nädalal

mütigil rohkesti räimi ja lesti, nõudmine nende järele oli elav, mistõttu müügihinnad, arvestades praegust hooaega, olid võrdlemisi rahuldavad. Nädala lkestel tuli Tallinna kaasadama kaudu müügile ca 50 000 kg kala, peamiselt räimi ning lähemaist randadest (Kakumägi, Tiskre j. t.) vankritega igapäev 2000—3000 kg räimi, kuna lääneranniku raiim puudus peagu täiesti.

Räimest maksti kalarannas 3—8 snt kg, turul 5—12 snt kg. Eriti suur oli hinnavahe reedel, kalarannas maksti 5—6 snt, turul 8—12 snt kg.

Lesti tuli Hiiu rannikult 2 000 kg, milliseist maksti 14 snt kg, kuna turul müüdi neid 20—25 snt kg. Tallinna lahest väiksemal arvul toodud lestast maksti 30 snt kg, turuhind oli 40 snt kg. Kilu müügil vähe. Kalatöösturid maksid 15—21 snt kg.

Pärnu. Nädala esimesel poolel oli rai-

mehind rohke paikkumise tõttu madal: müüdi kalapaatidest 5 snt pang (8 kg). Madalate hindade põhjusel katkestas osa kalureist püügi, mistõttu vähenes raiemetoodang ja paranes hind. Nädala viimasel kolmel päeval müüdi räimi juba 15,20 ja 25 snt pang.

Värskekala turuhinnad 12—13. juunil (snt kg):

	Tallinn	Tartu	Narva
Lõhi	200—250	—	—
iherus	100—180	—	—
koha, I valik	60—65	—	75
„ II valik	50—55	40	—
angerjas, keskmine	150—180	175	200
„ väike	100—120	—	—
siig	60—100	—	—
haug	40—60	40	80—45
latik	20—30	15—30	—
ahven	8—30	10—13	10—35
linask	30—50	40	60
süinas	—	25	35
särg	10—15	8	10
vimb	18—25	—	35
räim	8—10	8	8—10
vinträim	20—25	—	25

VÄLISMAA MAJANDUSTEATEID

• UUDISEID LÄTI JA LEEDU MAJANDUSPOLIITIKA JA SEADUSANDLUSE ALALT.

ECONOMIC POLICY AND LAWS IN LATVIA AND LITHUANIA.

Rööbiti majanduspoliitika alal Lätis rakendatavate abinõude ja sellega seosesoleva seadusandluse vaatlemisega (v. „Majandusteated nr. 21 ja 22) puudutame samalt seisukohalt ka Leedut, mis osutub Eestile samuti nagu Läti lähedaimaks geograafiliselt ja majandus-ajalooliselt kui ka rahvamajanduse struktuurilt. Ent leedu majanduspoliitika on uudsuste poolest viimasel ajal läti omast märksa vaesem ja seepärast on ka käsitletav materjal enam piiratud, kuna riiklik majanduse lu reguleerimine Leedus on mitmel põhjusil vähemulatuslik kui Lätis.

Läti. — Latvia.

Kõnes 30. V s. a. osutas Läti riigipresident tõhusale aktiivsusele majanduspoliitika alal viimasel ajal ja ülesandeile majanduspoliitika alal lähemas tulevikus. Lähemal ministrite-kabineti istungeil määratakse kindlaks tegevuskava ülejäänud jooksva eelarveaasta 10 kuu kohta. Edasi nimetas riigi-

president, et on töötatud välja seaduseelnõud ühistegevuse, tarvitajate ühisuste ja valdade hoiukassade reorganiseerimise kohta. Valdade hoiukassasid kavatsetakse korraldada ümber selliselt, et hoiustajad saaksid oma hoiused tagasi sõltumata raskusist laenu-tamisest isikuile, kelledelt laenude tagasi-saamine tekitab raskusi (see tähendab arvatavasti hoiuste kasustamisreformi hoiukassades). Ühistegevuse alal luuakse riigipresidenti sõnade järgi uus kord. Asutatakse ühine sisseostu keskasutus kõigi kooperatiivide jaoks. Nimetatud asutis saab küllaldaselt ressursse selleks, et teostada kõiki sisseoste suurel arvul, mis tagajärjel osutub ühes kohalikkude kooperatiividega hindade reguleerijaks. Senini nõudis teravat võitlust võistlus vabriku- ja väikemüügihindade vahel (mõeldakse arvatavasti mitte erilist edu näidanud hindade inspektori tegevust). Igas keskuses võib olla nüüd oma kooperatiiv. Riias tuleb üks kooperatiiv ligi 100 oma-kauplusega.

Viimasel ajal vastuvõetud seadusist väärrib erilist tähelepanu „V. V.“*) 29. V 1936. a. Nr. 120 avaldatud krediitseaduse III osa täiendus riikliku krediitfondi kohta. Vastavalt nimetatud seadusele võtab riiklik krediitfond üle riikliku reservfondi, riigieelarve täitmise ülejäägid, riiklikud sise- ja välismaal fondeeritud võlad, riiklikud võlakohustised ja rahamänkide ja riigikassatähtede emissiooni. Riiklik krediitfond kasustab oma ressursse riigieelarves või eriseadusis ettenähtud eesmärkide taotlemiseks ning ka riigieelarve täitmise puudujäägi katteks.

Riigi krediitfondi poolt ülevõetud riiklikude võlgade, kohustiste ja emissiooni realiseerimine, kustutamine ja vastavate protsentide õiendamine toimub riigieelarve või eriseaduste korras saadavate ressurssidega.

Riigi krediitfondi poolt ülevõetud riiklik reservfond moodustas 1929. a. 107,7 milj. Ls. ja ulatus üle poole vastava aasta riigieelarvest. Ent majanduskriisiaastail riiklik reservfond vähenes pidevalt ja moodustas 1934. a. vaid 38,9 milj. Ls. Andmeid viimaste aastate kohta ei ole, kuid kuna riiklikust reservfondist anti viimasel kahel aastal mitmesuguseiks otstarbeiks tõhusaid summasid ja teda ei täiendatud, osutuvad riigikrediitfondi poolt riigi reservfondist ülevõetud ressursid võrreldes kogu riigieelarvega piiratuiks.

Riikliku krediitfondi asutamist ja riigi-reservfondi ülevõtmist nähti ette juba uues riigieelarve seaduses, mis avaldati „V. V.“ 3. III 1936. a. Nr. 52. Nimetatud uue seadusega asendati eelmine riigieelarve seadus 1924. a. (Läti seadustekogu 1924. a. Nr. 111), mille kohaselt riigieelarve korraldamine toimus 12 aastat. Uus riigieelarve erineb konstruktsioonilt tunduvalt nii läti eelmiste aastate kui ka teiste Balti riikide eelarveist. Nii ei liigitata kõiki riigitulusid ega kulusid enam korralisiks ega erakorralisiks, vaid korralisiks tuludeks ja kuludeks ning kapitalimahutamisse puutuvaks tuludeks ja kuludeks. Eelarve koosneb nüüd kahest osast: algeelarvest ja erieelarvest. Algeelarves on toodud kõigi riigiasutiste

eelarved ühes fondide ja riigiettevõtete tegevuse tulemusiga (kasu või kahju). Eri-eelarves, vastupidi, on näidatud kõigi riigiettevõtete fondide ja kapitalide eelarved; viimaseis on määratud kindlaks nende riiklikkude majandusüksuste operatsioonide summad) arvatud välja vaid kolme riigipanga eelarved). Seejuures avaldatakse mainitud riigikrediitfondi eelarve samuti nagu kaitseministeeriumi omagi vaid üldsummas. Vastavalt uuele eelarveseadusele ei avaldata samuti seletuskirja eelarve juurde. Nii alg- kui erieelarve kulud ja tulud on klassifitseeritud (v. V. V. 8. V 1936. a. Nr. 104) nüüd täiesti uutel alusel. Uue seaduse kohaselt võetakse riigieelarve vastu ministrite-kabineti poolt. Ainus kitsendus seisab selles, et kui rahandusminister ei nõustu eelarve suurendamisega, otsustatakse küsimus viimase nõudel järgneval lähemal ministrite-kabineti istungil.

Läti riigieelarve 1936/37. eelarveaasta kohta võeti vastu 29. IV 1936 juba mainitud uue eelarveseaduse alusel ja avaldatud „V. V.“ 8. V 1936. a. Nr. 104. Algeelarve tulude osa võeti vastu 159,6 milj. Ls suuruses (152,0 milj. Ls tavalisi ja 7,6 milj. Ls kapitalipai-gutusse puutuvaid tulusid) ja kulude osa 159,5 milj. Ls (133,1 milj. tavalisi ja 26,4 milj. Ls kapitalipai-gutusse puutuvaid kulusid), ülejäägina seega 0,11 milj. Ls. Eri-eelarve oli tasakaalus 271,3 milj. Ls (187,0 milj. Ls tavalisi ja 84,3 milj. Ls kapitalipai-gutusse puutuvaid tulusid ja kulusid). Kuna jooksva aasta eelarve erineb konstruktsioonilt tunduvalt eelmiste aastate omist, ei ole eelarve üldsumma eelmiste aastatega võrreldav, eriti kui arvestada, et rida varem eelarves figureerinud erakorralisi kulusi on jäetud nüüd kas osaliselt või hoopis välja.

Käskkirjaga 29. V s. a. (avaldatud „V. V.“ 30. V 36. a. Nr. 121) määras rahandusminister kolme aasta peale 90 käsitöökojaliiiget ja 50 kandidaati. 29. juunil sel aastal astub kokku käsitöökoja üldkoosolek, millega algab avalikult tema tegevus. Viimase oma tegevust veel mitte alustanud koja — töökoja-liikmete määramine — toimub k. a. juulis. Majandusalade ositamine kodade vahel on teostatud nõnda, et põllutöökoda hõlmab

*) Läti Riigiteataja („Valdības Vēstnesis“).

kogu põllu- ja karjamajandust, majapidamist, kodukäsitööd, metsandust, kalandust ning samuti põllumajandusega seosesolevaid kooperatiive ja teisi põllumajandusega seosesolevaid tootmisalasid ja tegevust. Tööstus-kaubanduskoda hõlmab esiteks kaubandust ja tööstust sõna otseses mõttes ja peale selle laevandust ja kõiki transportalasid, krediitimajandust, igasugu kindlustust, majaperemehi ja ehitust. Käsitöökoda hõlmab käsitööd, kusjuures seadus ei defineeri lähemalt selle mõistet. Seaduses on vaid nimetatud, et rahandusminister määrab kindlaks ettevõtete rühmitused, millised esindavad käsitöökoda. Käsitöökoda, samuti kui põllutöö- ja kaubandus-tööstuskojad, osutub vastavate majandusala ettevõtete ühenduseks. Kuna kaubandus-tööstuskoja tegevus on piiratud enam vastavate majandusala esindamisega, toimetab käsitöökoda samuti kui põllutöökoda, ka äärmiselt operatiivseid. Nii organiseerib põllumajanduskoda põllumajanduse iseloomuga kooperatiive, võtab osa ettevõtete ekspordi soodustamiseks, hoolitseb põllumajanduskrediidi ja põllumajandussaaduste transpordi eest ning talupidajate varustamise eest seemnete, inventariga jne. Käsitöökoda organiseerib omakorda soodsamat toormaterjali sisseostu ja käsitöölise toodete müüki ning käsitööettevõtete ratsionaalset finantseerimist. Ühistegevust majandusala iseseisva kojana Lätis ei esindata. Põllumajanduslik ühistegevus on lülitatud põllumajanduskotta ja krediidi- ning kindlustusühistegevus kaubandus-tööstuskotta. Ühistegelekult tarvitust ei ole tegelikult lülitatud majanduskodade süsteemi ja nagu nähtub riigi-presidendi eelpoolmainitud kõnest, kavatakse valitsus organiseerida tarvitate ühisusi, omistades seega töhuse vahendi erakaubanduse reguleerimiseks.

Leedu. — Lithuania.

Leedu on riigieelarve vastuvõtmise ja avaldamise aja suhtes kujunenud viimasel ajal omapärane kind. Nii ei võetud vastu riigi — 1935. a. eelarvet (loetakse kalendriaasta järgi) ega avaldatud eelarveaasta alguks, nagu see on kombeks Eestis ja Lätis, vaid alles eelarveaasta keskel (aval-

datud „V. Ž.“*) 1936. a. Nr. 484). Umbes 3—6 kuu möödumisel eelarveaastast avaldatakse riigieelarve muudatused. Nii avaldati 1935. a. riigieelarve muudatused 21. IV 1936. a. („V. Ž.“ 21. IV 1936. a. Nr. 530), kusjuures rööbiti muudetud summadega tuuakse ühtlasi ka eelmised summad ja toimunud vähenemine või suurenemine. Sääraselt muudetud kujul möödunud eelarveaasta kohta osutub teiskordselt vastuvõetav riigieelarve tegelikult riigieelarve täitmise aruandeks. Väljamineku osas osutab ta lubatavat kulude ülemmäära jooksva eelarveaasta kohta kuni riigi selle aasta eelarve vastuvõtmiseni ja avaldamiseni.

Riigi 1935. a. eelarve avaldati algul tasakaalus 269,1 milj. litti ja avaldati nüüd muudetuna (seoses täitmisega) tasakaalus 280,1 milj. litti. Riigi 1936. a. eelarve ei ole veel avaldatud ja selle teostamiseni toimuvad igakuised kulud, samuti nagu eelmisel aastal, möödunud aasta 1/13 kulude piires.

Leedu riigi 1935. a. eelarve täitus puudujäägiga. Selle põhjuseks osutus üheltpoolt majanduskriisi ebasoodus mõju riigitulude laekumisele aasta esimesel poolel, teisalt suurendati tõhusalt juurdemakse väljaveetavale põllumajandussaadusile (teravilja tunduv väljaveo tõus). Samuti tõusid kulud riigikaitse alal. Need täiendavad kulud viidi ellu eelarve korras. Riigieelarve tasakaalustamine toimus sel puhul riigi reservfondi abil, mis vähenes 1935. a. 16,5 milj. litle ja oli tegelikult lõpetatud. Riigi reservfondi kavatakse täiendada käesoleval aastal seoses esimesil kuul avaldunud ja järgmisil kuul loodetava eelarvesummade soodsama laekumisega.

Leedus toimub käesoleval ajal tähelepanuvääriv kaubandus-tööstuskoja reorganiseerimine. Nimetatud koda, mis hõlmab senini vaid mõningaid tööstus- ja kaubandusalasid, nimetatakse edaspidi tööstus-, kaubandus- ja käsitöökodaks ja hõlmab kogu tööstust, kaubandust ja käsitööd. Uus koda esindab edaspidi ka majaperemeeste ja krediitimajanduse huve. Koda tuleb neljast osakonnast: 1) kaubanduse, 2)

*) Leedu Riigiteataja („Vyriausybis Žinios“).

tööstuse, 3) käsitöö ja 4) krediitmajandus, ja koosneb 75 liikmest (kaubanduselt 27, tööstuselt 24, käsitöölt 17, krediitmajanduselt 7), keda tuleb valida võimalust mööda. Vaid nende alade kohta, kus valimised on seotud raskustega, määrab kotta esindajaid

rahandusminister vastavate organisatsioonide liikmeid. Koja eesistuja määrab riigipresident ja nelja mainitud osakonna juhatajaid — rahandusminister vastavate majandusalade poolt esitatud kandidaatidest. Uue koja kompetents on senisest märksa laiem.

INFORMATSIOONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,
7. juunil 1936. a.

AKTIIVA

PASSIVA

1. Kattevara: — <i>Reserve:</i> kuld: rahas ja kangides . . . . . 34 136 484,54 välistraha 3 650 381,15	1. Põhikapital — <i>Capital</i> . . . . . 5 000 000,—
2. Vahekursraha — <i>Subsidiary Coin.</i> 1 594 640,81	2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i> 704 876,51
3. Sisevekslid: — <i>Home Bills:</i> kaubavekslid . . . . . 7 986 403,57 põllumajandusl. . . . . 1 701 830,09 metsatööstusl. 74 344,96	3. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i> a) pangatähed liikvel . . . . . 38 069 627,— b) jooksvad arved: valitsuse . . . . . 14 228 435,31 pankade . . . . . 7 787 579,02 teised 2 795 269,46
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i> valitsusele . . . . . — teistele *) 6 867 357,85	4. Muud passivad — <i>Other Liabilities</i> 24 761 288,79 5 554 974,28
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable Property and Equipment</i> 2 936 380,77	
6. Muud aktivad — <i>Other Assets</i> 15 993 958,02	
<u>74 990 761,56</u>	<u>74 990 761,56</u>

Kattevara vahekord jooksvate kohustustega: } 59,29 %
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 1 387 642,78
Includes Ekkr. 1 387 642,78 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

Ühisus

„Võhma Eksporttapamaja“

Võhma, Viljandimaal, tel. 42 ja 27.

O S T A B

piiramata arvul nuumatud

**loomi, vasikaid, lam-
baid, eksport-sigu** jne.

Päevakohane hind!

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

SOOME. Põllupinna suurus Soomes. — Total Area under Fieldland in Finland.

1935. a. oli põllupinna suurus Soomes 2 515 400 ha, mis tähendab kasvu võrreldes 1934. a. 47 500 ha. 1934. a. oli kasv võrreldes 1933. a. 52 000 ha. 1935. a. juurdekasvust langes 10 000 ha viljakasvule, 500 ha kartu- tile ja juurviljale ning 41 600 ha heinamaile (4900 ha tuli lisa kesasöötide vähenemise arvel).

Põllupinna osituses üksikute viljaliikide järgi leidsid aset 1935. a. suuremad muuda- tused. Rukki-, odra- ja kaerakasvatuse pin- dala vähenes 12 400 ha võrra, kuna sügis- ja kevadnisukasvatuse kasvas 20 000 ha, sellest üksi kevadnisu arvel 19 000 ha, mis annab 70% kasvu võrreldes eelmise aastaga. Sega- viljade ja herneste all olev pind kasvas um- bes 2 400 ha. Heinakasvatuse alal oli tähele- pandav seemnekasvatuse tõus 56% võrra (kasvupind suurenes 11 400 ha).

Põllupinna ositus üksikute viljaliikide järgi 1000 ha-des:

	1935	1934
sügisnisu	24,4	23,4
kevadnisu	46,2	27,2
rukis	241,8	246,5
oder	127,4	131,6
kaer	471,0	474,6
segavili	16,1	15,4
herned jne.	15,7	13,9
kokku:	942,6	932,0
kartul	82,6	83,3
söödajuurad	15,8	15,2
teised juurkasv.	11,5	10,9
kokku:	109,9	109,4
söödavilja ja põldheina	1 106,0	1 076,8
heinasseemned	31,7	20,3
karjamaad	153,3	152,3
kokku:	1 291,0	1 249,4
lina ja kanep	4,9	4,6
kesasöödid	152,4	156,0
muu põldala	14,6	15,9
Kokku põldala:	2 515,4	2 467,9

Soome karjakasvatus. — Cattle Farming in Finland.

1935. a. suurenes soome kariloomade arv peagu kõigis rühmades. Peamiselt leidis see aset nooremate loomade arvel. Koduloomadest ja lindudest vähenes sel aastal ainult kanade arv umbes 4% võrra, mille põhjuseks oli kana- ja munahindade langus. Kariloomade koostis kahe viimasel aastal oli 1000-des:

	1935	1934
noori loomi	246,6	225,2
vasikaid alla 1 a.	280,2	280,2
kokku:	1 822,0	1 766,9
lambaid üle 1 a.	615,8	618,8
lambaid alla 1 a.	408,5	363,6
kokku:	1 024,3	982,4
kitsi	12,6	12,0
kulte (üle 6 kuu)	5,8	5,4
emiseid „	54,1	55,3
nuumsigu „	169,9	161,5
noorsigu	205,7	203,1
pörsaid alla 2 kuu	74,3	70,3
kokku:	509,8	496,1
põtru	103,5	96,0
kanu üle 6 kuu	2 844,3	2 975,2
teisi kodulinde üle 6 kuu	9,1	9,4
mesipersid	13,3	13,0

	1935	1934
täkke (üle 3 a.)	8,0	7,9
ruuni „	145,8	147,0
müraasid „	163,5	165,0
noori hobuseid	25,6	23,6
varsu	17,6	14,6
kokku:	360,5	358,1

sõnni üle 2 a.	20,3	20,7
lehmi	1 274,9	1 260,4

Soome—P. Am. Ühendriikide kaubandusleping.

Finnish—American Trade Agreement.

18. mail s. a. kirjutati Washingtonis alla Soome ja P.-Am. Ühendriikide vaheline uus kaubandusleping, mis jõustub 30 päeva pä- rast kinnitamise teadaannete vahetamist.

Leping, mis on 14-nes peale Trade Reciprocity Acti kehtimapanemist, sõlmiti 3 aasta peale, kuid jääb kehtima kauemaks, kui seda ei öelda üles ettenähtud korras.

Et Soome Eduskunta on praegu laiali, võib oodata lepingu kinnitamist alles sügisel. Leping on enamsoodustuse leping tariifiliste lisandustega. Seniste soodustuste lisaks saab Soome tollialandusi graniit- ja tänavakividele, separaatoreile, vineerile, niidirullidele, emmental- ja karbiuustule, pergamentpaberile ja sulfaatpakkimispaberile. Samuti kohustub Ameerika tolle mitte tõstma papile, paberile pakkimise jaoks (muust kui sulfaadist) ja tuletikkudele. Ameerika sai tollialandusi järgmistele kaupadele: searasvale 1 milj. kg kogusele, värskeile õuntele ajavahemikus 15. XII — 15. VI (toll kg 1,50 Smk. tariifis ettenähtud 6 ja 8 Smk. asemel), värskele „grapefruit'ile“, kuivatatud puuviljale, puu- ja aedviljakonservidele, autokummiidele, metallitorudest kirjutuslaudadele jne. Peale selle on Soome kohustatud säilitama seniseid tollimääri teatud liiki ameerika kaupadele, nagu pruugitud džuuhtoktid, kasustatud kinofilmid, autod, kirjutus- ja arvemasinad jne.

Uus leping oleks vormiliselt 13. II 1934 sõprus-, kaubandus- ja laevanduslepingu täienduseks. Lepingut peetakse Soomele üldiselt vastuvõetavaks, kuna sellega on säilitatud väljaveovõimalused paberitootetele, millised moodustavad Soome väljaveost Ameerikasse umbes 94% ja üldisest Soome väljaveost umbes 21%. Soome poolt tehtud soodustustist peetakse raskemaks tollialandust searasvale ja puuviljale, osalt ka autokummiidele ja autodele. Heaks tundemärgiks peetakse, et kumbki lepingupool ei võtnud tagasi seniseid tollialandusi, arvestades paranevat konjunktuuri. Et Ameerika on sõlminud senini tariifilisi kokkuleppeid ainult suuremate riikidega, loetakse säärase lepingu sõlmimist Soomega, kelle osatähtsus Ameerika väliskaubanduses on väike, erandiks, mida põhjustasid osalt kaiks asjaolu, 1) et Soome ei ole katkestanud võlgade maksmist ja 2) et Soomes sissevedu on suurtes joontes vaba.

TAANI. Taani väliskaubandus aprillis ja 1936. a. esimesel neljal kuul.

Denmark's Foreign Trade during First 4 Months of 1936.

Taani väliskaubandus on s. a. veebruarist saadik aktiivne. Kuna jaanuaris oli sisseveo ülekaal 32,3 milj. kr., oli veebruaris ülekaalus väljavedu 13,6 milj. kr-ga, samuti märtsis 13,1 milj. kr-ga ja aprilli väliskaubandus oli aktiivne 10,9 milj. kr-ga.

Aprillis veeti sisse kaupu ainult 95 milj. kr. eest, mis on madalaim sisseveosumma viimasel aastal, ja veeti välja taani kaupu 101,8 milj. kr. väärtuses ja reeksporditi väliskaupu 4,1 milj. kr. eest.

Taani väliskaubandus näitab 1936. a. esimesel 4 kuul kokku väljaveo ülekaalu 5,3 milj. kr. suuruses, kuna vastaval ajal 1935. a. väliskaubandus oli passiivne 33,9 milj. kr-ga.

Võrrelnud s. a. aprilli väljavedu 1935. a. (92,2 milj. kr taani kaupade eest, s. o. 8,5 milj. kr. vähem kui tänavu) näeme, et on tõusnud elusloomade väljavedu 1,3-lt 6,8 milj. kr-le ja meiereisaadused 20,9-lt 26,1 milj. kr-le. Tapamajasaaduste väljaveo väärtus vähenes 33,3-lt 30,9 milj. kr-le. Teatavat tõu-

su näitab nahkade, mineraalide (kryolit) ja söidukite ning masinate väljavedu.

Väljaveo tõus langeb peagu tervelt Saksale, kuhu veeti kaupu 1935. a. aprillis 14,6 milj. kr. ja käesoleva aasta aprillis 23,8 milj. kr. eest. Nelja esimese kuu väljaveo arvud Saksa on: 1935. a. — 70,6 ja 1936 — 88,7 milj. kr.

Sissevedu Saksast tõusis aprillis 21,8 milj. kr. (aprill 1935 — 20,5 milj. kr.), ja jaanuari-aprilli perioodis 88 milj. kr-lt 1935. a. 98,1 milj. kr-le sel aastal.

Taani kaubanduses Ingliseaga on arvud aprilli kohta 1935. ja 1936. a. umbes samad: sissevedu 36 milj. kr. ja väljavedu 56 milj. kr. Kuid 4 esimese kuu kohta tõusis sissevedu 154,7-lt 1935. aastal 162,2 milj. kr-le sel aastal ning väljavedu 225,5-lt 1935. a. 234,6 milj. kr-le s. a.

1936. a. esimesel neljal kuul vedas Taani sisse Rootsist 23,9 milj. kr. ehk 1 milj. kr. eest enam kui samal ajal 1935. a., välja ve-

A-s. „Rotermann'i tehased“

Jahuveskid

Leivatööstus

ESINDUSED: _____

„Opel“ autod

„Oldsmobile“ autod

„Krupp“ autod

„Continental“ kummid

Juhatus: Tallinnas.

Osakonnad: Tartus, Viljandis, Narvas.

MEIE VALMISTAME:

kalosse ja botikuid, suve- ja rannakingi, üleni kummist kingi, võimlemiskingi, supelkingi ja spordisaapaid, kummitalde, kontsakaitseid ja mängupalle, jalgpalliõhukumme, jalgratta kumme, vee-, aurukõrgesurve-, gaasi- ja õllevoolikuid ning spiraalvoolikuid kõiksugu

otstarbeks, kumminõõre, piimakannu- ja tihendus- rõngaid, pudelišeibe, ra- deerkumme, kummikorke, pumbaklappe, puhvreid, transporthmu, ratta- rehve, kummivaltse, ti- henduskummi jne. ning kõiksuguseid tehnilisi kummitarbeasju tellimiste peale.

Eesti Kummitööstuse O-Ü.

„PÕHJALA“

Tallinn, Pikk tän. 33

Telefon nr. 443-12

A-s. Tallinna Liimi-

ja

Kunstväetisetehas

end. Toffer.

Tallinn, Kadaka tee 8.

Telefon 435-31.

Sobiva materjali suverieetuseks leiata

A-S. „TEKLA”

riidekauplustest:

Tallinn, Pärnu mnt. 6. (end. Valli 10).

Tallinn, S. Karja 15.

Haapsalu, Ehte 2.

Kuressaare, Kauba 2.

Mustvee, Tartu 15.

Narva, Peetri pl. 2.

Petseri, Kaubarida 6/7.

Pärnu, Vee ja Dika t. nurgal.

Rakvere, Turuplats.

Valga, Kesk 14.

Viljandi, Tartu 6-a.

Võru, Jüri 5-a.

---

*Jälgige meie vaateakende reklaami ja
külastage meie kauplusi — ostukohustusteta.*